

۱۶۹

محمد عیاض لاسقانی نیک مجموعہ آثاری

۲ نچی جلد، ۲ نچی کتاب.

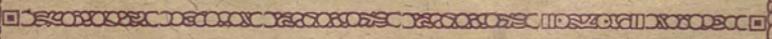


شاگرد آبی

حکایہ.

«سنتچی بابای»

حکایہ.



ناشر لری:

احمد رازی حسنی و شرطاسی

قزاق.

4563
A3250

شاکرد آبی

حکایه.

(بازنغان ۱۱-۱۲ اییول ۱۹۱۱ بیل. استانبول، قندیلی.)

برنچی طبعی.

اثرنگ تکرار باصدرو وترجه حقلری محررینه مخصوصدر.





فا موڭزى، آخرت، قووب چغارغانسك ديب
سويليلر. قز صورارغه كىلگان كىشىنى شولاي
ايتەرگه يارى منى — ديب، گل جمال آبصطاي اوزىنىڭ آخرتى
عين الجمالغە سۇۋالى ايتدروب قارادى دە چاينىنى ياسارغە طوتوندى.
ساماوار چوڭلاوى آستندە عين الجمال آبصطاي اويغە قالغان كىيى:
— شولاي ايتدم شول، آخرت — ديدى دە طوقتادى. گل جمال
آبصطاي، ايشك توبندە بورىنىنى پىشقلداتوب، ئەبىسىنىڭ بىرنىسە
بىرگانىنى كوتوب طوراً طورغان كىلونىنىڭ اوغلىنە كومەچ كىسەگى
ايلتورگە بارا بارا:

— نيك آلاى ايتدك، آخرت، ياخشى بىردن كىلگاندىر
بىت؟ قز كىڭ بىت، الحمد لله، ياشى يتكان. قزار بىت بويىدە بىكرمىدىن
اوتسە، قارتقە ايسە بلنە باشلى — ديدى دە، بور ولوب قايتوب:
— چن، نيك قووب چغاردىڭ؟ — ديدى. عين الجمال آبصطاي:
— مېن شول مېختىسز موڭزىنى ياراتمىم! — ديدى دە طاغى
طوقتادى. گل جمال آبصطاي، آخرت دوستىنىڭ كوزىنە كىرورگە
تلەگان كىيى و كروب شونىڭ اچندە سرنى كورورگە تلەگان كىيى،
ايتدروب قارادى. شول كوز قاراو آستندە عين الجمال آبصطاي
بر آز قزاروبدە كىتدى. اول آخرت دوستىنىڭ شول سوزىسز

سوئالینە جواب بیرگان کبی:

— بولا بیت شوندى، قایسی کشینی پهریک سویمی —
دیدی ده، آلدانیننی اوزیده بلگان کبی، طاغی قزاردی. گل جمال
آبصطای:

— بو، بیت، کشی آکلارلق توگل. اوزی سزنگ شاقتی
یاقن قرنداشده توگلمی صوگ؟ آندی بوندی اش بولغان دیهرگه
اول. بالا چاغما آتاسی، سین طاغی، الحمدلله، اوغل قز یتکرگان
کشی. یوق، آخرتم، سین میندن ئلله نرسه یاشرهسگ. آخرت
شولای بولامنی؟ آخرتن سرکنی یاشرورگه کتابده قوشماغان
دیله. بیر چینایاغکنی، چای ته مسز توگلدر بیت؟ ئلی قارت
بونى یاگا چای دیب آلوب قایتدی — دیدی. عین الجمال آبصطای:
— یوق، آخرت، یوق؛ سیندن نرسه یاشریم! یاشرورک
اش یوق. . . دیدی. آنک سوزینی تمام ایتهرگه بیرمه ینچه،
گل جمال آبصطای:

— یوغن یوق ده، قووب چغارغانسگ. باش فدانی قووب
چغارور اوچون، آخرتم، میندن یاشرهسگ یاشرونده، بیک زور
سبیلر بولورغه کیرهک، بیک زور سبیلر — دیدی.

عین الجمال، چایینی بر آز اچکاننگ صوکنده:

— مین شول، شول موذننی کوره سم کیلمی. یاشدن کوکلم
جراحتله نوب قالغان! شونک اوچون شول، چدی آلمادم.

— نی بولدی صوگ، آخرت؟

— یوق، بولوون بر نرسه ده بولمادی... نیچک سویلهرگه ده
بلمیم ایندی، سویلهرلگیده یوق... یارار ایندی، آخرتم، شولای
قالسون، سویل، تمه ایندی.

— سويلەرگە نلەمەسەڭ سويلەمە، آخرتم. مېن، آخرتگىدىن
ياشورولك زوراش باردر ديب بلمى ايدم.

شول سوزنىڭ آرتىنىڭ شېھەلى توسلى بتووى، عىن الجمال آبصطابىنى
بر آرزقارتوب، اويغە قالدردى. آخرتىنىڭ شېھەسى آنڭ بر ياقدىن
آچووينى كىتردى، بر ياقدىن خورلاندردى. يارتى آچولانغان
طااوش برلەن: اول، «يارى آلاى بولسە، سويليم، آخرت، دردىڭ
پوچماقلانسون» ديدى.

— پوغارى اوچباناس بورون، بزنىڭ ئەتىنىڭ يورتى حاضرگى
علاو تيگرمە نېنە چغا طورغان طقرق بويندە ايدى. آرتەز صوغە
توشكانگە، صو بويندە ئەنى مرحوم ئللە نى قدر توتەللىر ياصاب:
قىبار، كىشىر، چوگىندىر، كەبستە اوپورتا ايدى. طقرغە فارشى
ياغىندە، ئەنە حاضر طاللىر بارمى، شونلر اورىندە، بزنىڭ ئەتىلرنىڭ
مال طوار يورتى ايدى. بلطر احمدصفانىڭ كچەسى توشوب ئولگىچ
كوماسگان قويو — اول بزنىڭ بابايدىن قالغان قويو ايدى. اول
وقتدە بتون اولدە صووينىڭ تەملىگى، صووقلغى برلەن دان طوتقان
ايدى. اوراق اوستلرنىدە اوراقغە كىتوچىلر، صو آلوراوچون،
يولاوچىلر كىبى تزلوب كوتوب طورالر ايدى.

بزنىڭ ئەتىلر باى بولماسە دەپان ايدى: چىلەك چىلەك بالماز اوزولمى،
اون طوز اوسە گىنىڭ توبى كورنىمى ايدى؛ مال طوار كوب، آشلىق
مول ايدى. زمانەسىمى باشقە ايدى، آخرت، يىرىمى باشقە ايدى،
هر يىلى آشلىق يەرلوب اوسە ايدى. هر يىلى قارتوشەر آلدىندىن غنە
كوچكە كوچكە گنە قردىن كرەلر ايدى. قش بويى خاتون قز
كىندىر، آلاچا صوغا؛ قزلىر طوغى، چلتەرلى ايدى. مدرسە اول
وقتدە دە بار ايدى. لىكن حاضرگى كىبى قالاي باشلى توگل؛ ئەنە

حاضر میثلی ولی لارنڭ مونچهسى بارمى، ئه نه شونڭ اورنده!.. حضرت اوزى ده اوقوته، خلفه ده كيتورته ايدى. لکن، حاضرگى كى، قزىلر سبقه يورويوق ايدى. ئله كورشى اوللرده بولغاندره، لکن بزنڭ حضرتنڭ استاذى بىكەسى آندى توگل ايدى. مرحوم، الله راضى بولسون، كتاب سويله گانده ده حضرتندن اوپره نوب چغا ديلر ايدى.

مونه مین سیکز - طوقزغه يتكانه بر كوننى بزگه بر يكت كيلدى. مین ئلى اول وقت - يالان آياق چابوب يورى طورغان بالا! آننن ئه نه ده قاچمادى، جيگگيلرده قاچمادى. اول وقتلرده، بيت ئلى، ملالردن، قاين اتالردن غنه قاچالر ايدى. بزنڭ جيگگيلر آشكار: «شاگردجان آغاي» ديب ده يورى باشلاديلر. مونه، نى بولغاندر، اول يكت مدرسه گه کوچدى. قايدندر، خاطرمده قالغان، اول بزنڭ ئه تيلرنڭ ياقن قونداشلر يىڭ اوغلى ايكان ده، بزنڭ اولنڭ مدرسه سينه خلقه بولوب كيلگان ايكان. يكت هر كوننى كىبى بزگه كيله باشلادى. طابا آشى پشرديمى - آنسز آشالمادى؛ قوناق توشم بولديمى - اول چاقولمى قالمادى. ئه نه آشكار «شاگرد» ديب يورگانگه، جيگگيلر «شاگردجان آغاي» ديب يورگانگه، مین: «شاگرد آبی» ديب يورى باشلادم.

بزنڭ ئه نه تى آشلى صولى كشى بولغانغه، بزنڭ ئه نه نينڭ قابار تماشى، قويماغى، قستىبى بى، به لشى، قوللاماسى دانلقلى بولغانغه، قوناقندن اوز ولوب طورمى ايدى: شهرگه بارا طورغان ملا بزده كىچ قونوب كىته، بازارغه بارا طورغان موذن بزده آط آشاتا ايدى. ايل كوندە باي بولغانغه، طويلرده حاضرگى كىبى توگل ايدى: قدانى بر آطنه صيليلر، قدا بولوب بر آطنه غه بارالر ايدى؛ طويغه قويلغان بال،

صرا بتون اولغه اچرله ایدی. دنیاسی اوق اول وقت، آخرت، باشقه ایدی. بزنگ جیگگیلرننگ ئه نیگه له م میم دیب ئه بتکانلرینی مین ایشتمه دم. حاضر بزنگ کیلونلر برله ن سویله شوب قسارا! بر سوزنگه اون جواب طابارلر.

— شولای، آخرت، شولای. ئلی بیت یاش کیلونم قاین سکیلسی برله ن اورششورغه طوتونغان. قایچان توشکان، قایچان کیلگان بیت، اورششورغه اولگورگان. بویل، آخرت، آنالرننگ سوتی برله نوك یاوزلقه اویره نلر.

— شولای، آخرتم. مونه شولای ایتوب، بو شاگرد آبی بزگه ایله شدی. آنی همه مز یاراندق. مونچه یاقغان کوننی آنی مونچه غه چاقرا ایدک ده، مونچه دن صوگ اول امام طوروب ئه تیگه نماز اوقوتا ایدی؛ نمازدن صوگ صوز وبقنه قرآن اوقی ایدی. بز همه مز بیک اخلاص برله طکلاب طور ایدک؛ برگه دعاً قیلا ایدک. کوب وقتده ئه تی شوندن صوگ آکار صدقه بیره ایدی؛ ئه نی هیبت مای برله ن چای اچرته ایدی. مین بردن بر قز بولغانغه، بیلگولی، ایرکه ایدم؛ صاموارینگ یانینه غنه کیلوب او طرا ایدم ده چای اچه ایدم. شاگرد آبی میکا مای بیره، کومه چ بیره، مینی صیلی ایدی. اول مینی سویه، مینی یارانا ایدی. بر کوننی اول مینم قور چاقرغه آلی گلی، آلتونلی کموشلی کاغد برله ن بیک ماتور، قزلی آلی، قوش توسلی پره نیگ ده کیتردی. آننگ پره نیگی ئله نیچه آیغه قدر قور چاق قوناغی اوینارغه بتدی. مین آنی هر وقت قور چاق اویناغانده، قز بیرگانه گنه بیره طورغان آش ایتدروب یوروته ایدم. مونه بر کوننی قارط جیگگیلرننگ آغالاری قوناغغه کیلیدی. آنلرننگ میندن بر ایکی یاشلک کچکنه گنه اوغللری بار ایدی.

اول، مالای بولسه ده، قز لر آراسنده اوسکه ننگه، قورچاق اوینی بله ایدی. مونه بز آنڭ برلن قورچاق اوینادق. قوناغنه چاقرشدق، قز بیرشدک. ایرته برلن مین طور سام، پره نیک یوق. مین جلا رغه طوتوندم. نه نی کیلدی، جیکگی کیلدی؛ تگی مالاینی قینادیلر؛ لکن پره نیک قایتمادی. مین بالاوز صغوب اوطورغانده، مونه تگی شاگرد آبی کیلوب کردی. اول، مینم نی اوچون یلاغانینی بلگاچده، الگهری اول پره نیک نڭ شول قدر اوزاقغه بارووینه ایسی کیتدی. آندن صوڭ اول چغوب کیتوب بر آز طوروب، میکا تگینه رنده ماتور بر پره نیک کیتردی. شوندن صوڭ، مین آنی سویه باشلادم؛ آڭار ایله شدم، اوزله شدم. اولده شونی سیزوبمی، کیلگان صایون قورچاقلر نڭ حاللرندن صوراشا، پره نیک نڭ نیشله وینی بلشه باشلادی.

مین پره نیکنی آشامی کیلسه مده، بر کوننی ئلله نیگه بیک ته ملی توسلی کورنگانگه، قرییندن، طچقان کیمرگان کبی گنه، قابدم. آوزیمه ئلله نیندی خوش ایس کردی؛ تل اوستمه پره نیک اریدی. آوزمدن شول ته منی بترمه س اوچون طاغی آزغنه قابدم. آوزم طاغی ته مله نوب کیتدی. نی قدر آوزمدن شول ته منی بترمه س اوچون طرشسامک طاغی تگی ته م بتدی؛ طاغی قبارغه طوغری کیلدی. شولای آز آزغنه قابا، قابا، قاراسام، پره نیک یارتیغه قالغان. «بونڭ برلن نیشلیم» دیدمه آشاب بتردم. «اوزی یغلغان بالایغلامی» دیلر، پره نیک قزغانچ بولسه ده، نه نی اورشور دیب، یغلامادم.

مونه بره ر آطنه وقت اوتمه دی. شاگرد آبی مینم پره نیک بتکانفی بلدی. اول:

— قایا کیتدی، قایا؟ — دینی. مین قزاردم. اول، آکلادی بولورغه کیرهك، میندن صوراب طورمادی، طاغی پره نیک کیتوردی. بزنك دوستلق طاغی نغیدی. مین قورچاق اویناغانده، اوکسر بالالرنی آشاتا طورغان، اورششقان کشیلرنی کیشدره طورغان «شاگرد آبی» آتلی طاغی بر قورچاق کرتدم. طویلرده، مجلسلرده آندن یاخشیلقلر قیللردم.

مونه بر کوننی ئەتی حضرتلرنی چاقردی. اول وقتده حضرت، مرحوم، الله تعالی راضی بولسون، شا کر حضرت ایدی. مینده شونده بولغانمن آخری، آنسینی ره تلهب بلیم، آخردن غنه:

— حضرت شا کرد آیسندن سبق اوفورغه یاری، یازوغنه اوبرهنمه سون — دیب ئەیته — دیدیلر. مینی: «سبق اوقی، شا کرد آیسندن سبق اوقی» دیب سویلی باشلادیلر. همه کشینك قزغوب سویله گان شول سبق اوقو، مینی بر آز هولاندردی. سبق اوقونك نرسه ایکانینی بلمه ینچه گنه، مین شول کوننی کونه باشلادم. اول وقتلرده حاضرگی کبی توگل، سبق چن سبق ایدی. حاضرگی بزنك کیلونك بالالری کبی، «آربا، چانا، صوقا، طرما» اوقومیلر ایدی: کتاب اوقیلر ایدی. شونك اوچون، حاضرگی کبی، اول ساتوچیسنده، مکتبنده اول کتاب یوق ایدی؛ شهرگه بارورغه کیرهك، آندن آلورغه کیرهك ایدی. مونه کتابده بولدی. مین سبق باشلادم. قورچاق دردی بتولهای سبقغه کوچدی. مین کونی تونی اوقی باشلادم. بلمه گانلر منی صوراب، ئەنی، جیکگیلرنك باشینی ئەیلندرورگه طوتوندیم. مینم سبق بیک آلغه کیتدی: اوچ دورت آیده ایکنی صوقالی باشلادم. ایکنچی یلنی قرآن اوقوب، یوسف کتابینه کردم. اوچونچی یل اوقوسام، بلکه، حاضرگی ملا خاتونلرندن

کیم بولماس ایدم، شاگرد آبی، اوقورغه دیب، شهر مدرسه سینه کیتدی. مین، یتشلکم آرقاسنده یازو طانوب فالسامده، معنالی کتابقه کره آلامدم. طاغی مین قورچاقغه فایتدم، طاغی قورچاق اوینینه باتدم.

لکن شاگرد آبینی هیچ بر وقت اونوتامدم: کتوده قزله برلهن صوغشساق، به بکه قاراوللاغانده فارغا به بکه نی اورلاسا، نه نی قیناسه، هر وقت مین شاگرد آبینی خاطرلی ایدم؛ آتکار صغنا ایدم. میگا، اول بولسه، قزله قینی آلماس، فارغا به بکه نی اورلی آلماس کبی طویولا ایدی.

مونه شولای ایتوب، بر ایکی یل اوتوب کیتدی. مین اونبر، اون ایکیگه یتدم. بر کوننی (کوز ایدی) بتون اول دؤبرهن (*). حیاتی نه کیه تینی سویلی باشلادی. دؤبرهن حیاتی نی سین بلمیسک. نه نه جهان شاه باری، تیهرچی جهانشا! شونک سکلیمی، شوق قز دیلر ایدی. نه نیلر، جیکگیلر میگا نرسه بولغانینی نه یتمه سه لرده، قزله برلهن اوزم باروب قارادم؛ آنک قابقاسینی بوپاغانلر ایدی. بز بارغانده بتون اورام بالاچاغا بله ن طولغان ایدی. مین نرسه ایکانینی، نی او چون بوپالغانینی بلمه سه مک، شونکغی قزله: «اویناش ایتکان!» دیدیلر. برسی:

— اویناشدن بالا طودرغان! — دیدی. شول آراده بولمادی. — اولنک اول وقتده غی قوشتانی حمید قارت ئله کملر برلهن کیلوب: — اول نیندی اویاتسزلق! اورامده یورتورگه کیرهک! بتون قزله کیددی، مال طوار اوشه ندی؛ بارده شونلر نک گناه شوملغی! — دیدی. قزله:

(* دؤبرهن - صاگغراو.)

— مونه اورام بوی یوروتهلر، دۇبرهن حیاتی نی قارا قورومغه بوی لرده: «اویناش ایتمه، اویناش ایتمه!» دیب، اورام بوینده یوروتهلر؛ بتون ایر، خاتون آنڭ یوزینه نوکوره. آندن آری مسجد آلدینه کیتروب صوقدرالر؛ ملا آبی اوزی صوقدرا- دیدیلر. چیڭگی برلن صوغه بارغانده کورگان دۇبرهن حیاتی مینم کوز آلدیمه کیلوب باصدی: زور، طازا، ماتور، آچق، بر بویدن کوله طورغان حیات، حاضر، قارا قورومغه بویانغاچ قوط اوچقچ کوردی؛ دنیا آناسی کی طیولدی. جلیسی کیلو قوتی نی قدر کوچلی بولسهده، مین قورقومدن جلی آلامدم. اویگه قایتدم. ئەنی مینی کورگاچ، نی اوچوندیر: — الله تعالی توفیق بیرسون — دیدی.

بتون کون شونڭ قورقوسی برلن اوتدی. کتوده بتون قزلر شونی سویل دیلر؛ مالایر دۇبرهن حیاتی نڭ بهیتینی جرادیلر. کتو کورر آلدند نغنه باغمور یاوا باشلادی. کوته کوته آروب بتکاننڭ سوکنده، برسی: «کتو توبهن اوچدن کردی» دیدی. بارمزه جلاشا جلاشا کیتدک. بارمزهده مونه دۇبرهن حیاتی قورومغه بویالغان کوینچه چغارد، آلدمزغه باصار کی طیولدی. قورقه قورقه بر برمزه طوتونشوب، صارلشوب چابشوق. قویاش بایوب کوزگی تون قارانغیلانا باشلاغانده غنه مین ایکی صییرنی طابوب، اویگه قایتدم. اویده، آبی یلر، چیڭگیلر شالقان کیسوب قایتقان بولغانغه، شالقان آشارغه اوطوردق: الگهری چی شالقان آشادق، آندن آری ئەنی پشکان شالقان کوردی. مین هر وقت پشکان شالقانی یاراتام. اول کوننی بیگرهک سویوب آشادم. کوزگی واق باغمور بتون دنیانی قابلاب آلدی. مین چیڭگی

برلەن طشقه چىغاندە كوزگە تورتسەڭ كورنەس تونە طاغى قوتم
 اوچدى. جىڭگىنىڭ قولىنە پوتونەب غنە، قىقراقچىقرا، كوچكە اويگە كردم.
 مىكا شول قارانغى تون طاغى دۇبرەن حىياتىنى ايسىمە توشوردى.
 موزە ياتورغە وقت يىدى. ئەنى مىكا اوزلارى برلەن بر اوچدىن
 تورگە اورون سالدى. مېن چاچەنى سوتەرگە اولگورمەدم، اورامەن
 تەرەزە فاقدىلر. مېن قورقنوب كىتدم. كوز آلدىمە طاغى دۇبرەن
 حىياتى كىلوب باصدى. اولدە بولمادى، فابقا آچىلدى، يورتىڭ
 شول دۇم قارانغىسىنى كوچكە گنە جروب، جروب فانار يورى
 باشلادى. اوزاق اونمەدى، مېنم آلدىمە، اوستىدىن صو آغا طورغان
 شا كرد آبي كىلوب باصدى. ساماوار قوبىلدى، ياڭا شەملر ياغلىدى.
 اوى ياقتروب، يىلتوب كىتدى. مېنم كوڭلەندە دۇبرەن حىياتىنىڭ
 حكايسى چىلدى.

ئەتى، ئەنى آنى بىك قدرلەب قارشى آلدىلر:

— اوشوگانسڭ، طوڭفانسڭ. ياومى دە، بىت، اوزە كىڭگە
 اوتەرەك، تىزرەك تىشون، تىزرەك - دىب، تىشىندىلر. يووندىروب
 چاى يانىنە اوطورتىلر.

مېنم يوقوم قاچدى. اشكافى آرتىنە سويەلو بكنە شا كرد آبىنى
 قاراغە پوتوندىم. آنڭ كوزلرى اوزگەرمەگان بولسەدە، ھمان ئلى
 كولگاندە كوزلرى يوغالوب كىتە طورغان بولسەدە، آنڭ يوزى
 شاقىتى اوزگەرگان ايدى. بزدن كىتىكەندە كچكە گنە چىقوب كىلە
 طورغان مېيغى زوراىغان، سىرەك گنە صارىغنە يونلر آنڭ صاقالىنى
 بتونلر قابلى يازغان، بېتىنەدە ئللە نىندى مېن طانومى طورغان ياڭا
 توس چىغان ايدى. كچكە چاقەدە، بلەسڭ بىت، آخرت، بالالر بىك
 تىز اوبكەلوچەن بولالر، مېن دە شول قىر سويگان شا كرد

آبيمنڭ ميڭا التفات ايتمه وينه اوبكهلى باشلادم. آنى اچمىن گنه:
« نيندى محبتىز، بو مينم شاگرد آبيم توگل، بو باشقه » ديب
اويلى باشلادم. نى اوچوندر، جليسم كيلدى.

جىل برلەن تەرەزە شاقىلداپ كيتدى. مينم كوز آلديمه طاغى دۇ برەن
هياتى كيلوب باصدى. مين درلەب، فاوشاب كيتدم. شونى كور وبى،
ئەتى برلەن بىك تەملى سويلى طورغان شاگرد آبي:

— سينده بونده منى، عين الجمال؟ كيل ئلى بونده، كيل! —
ديدى. مينم آچوم بردن يازلدى. شاگرد آبي مينم باشدن صيپاب،
كوز يمه قاراب طورغانڭ سوكنده: « زور بولغان ايندى » ديدى.
ئەنى دە:

— اىرطور قزم؛ چاي اچەمسڭ؟ — ديدى. مين ئەنيگە « ايو »
ديگان كوز برلەن قارادم. بىزڭ ئەنى، مرحوم، اوزى قايماقسىز چاي
اچە گانگە، هر كشيگە قايماق سالوب ياصى ايدى. شونڭ آرقاسنده
ئەتى: « چاينڭ تەمىنى بوزاسڭ، ذاتسىز! » — ديب، اوزىنى هر وقت
تيرگيدە ايدى. چيت قوناق فلان بولسه ئەتى، ئەنىنى چاقروب
آلوب:

— قايماق سالوب ياصاما! — ديب، ئەيتوبده قويا ايدى.
لكن، نيدندر، ئەنى، ئەتى مرحومڭ سوزىنى طوطرا آلدى ايدى —
همان قايماقلى ياصى ايدى. بو كونده شولاي بولدى. اول وقتلر،
بلەسڭ بيت، آخرت، حاضرگى كىبى ئللە نيندى قنفر تەملرى كيلە
طورغان چاي يوق ايدى: قارا، آق قويروقلى چاي ايدى. آڭار
قايماق سالو، بيلگولى، شونڭ نچكە تەمىنى بوزا ايدى. مونه ئەنى
ميڭادە قايماقلاب ياصاب بيردى، آلديمه زور قاشق بال قويدى.
مين شاگرد آبيمنڭ سوزلر ينى طكلى طكلى اچكانمىدە سيزمى قالدم.

اول اوزىنىڭ حاضر ئىلە قايدىن يراقىدىن قايتىۋېتىنى سۈيلى، ئىلە نىندى مفتى حضرت بىرلەن كورشۇۋېتىنى آڭلانا ايدى. ئەنى شۇنارنىڭ ھەمە سېنەدە: «شولاي دىيىن، شولاي دىيىن!» دىب، آوزىنى آچۇب طىكلى ايدى. اول وقتدە مېن نىرسە ايكانىنى، قايدىن قايتقانىنى آڭلاماسامدە، اول، شاگرد آيىنىڭ مؤذن بولۇر اوچون امتحاندىن قايتقان وقتى ايكان! بىردىن سوڭ ئەنى مىڭا طاغى بىرنى ياساب بېردى. بىلەسڭ، بالالارغە كىچ چاينى كۇب اچىرو فائىدەلى توگىل: يوقۇلرى قاچا، تۇرلى اشلىرگە سىب بولا. ئەنى شۇنى اونتۇدىمى، اول مىڭا اوچىچى چىناباقىدە ياسادى. مېن، بونلارنىڭ مجلسلارنىن قالماس اوچون، ئەنىدىن: «بارايندى، قىزم، يات!» دىدۇرتەمەس اوچون، ھمان اچىدم. مۇنە چاى بىدى. شاگرد آبي مېنى طاغى چاقىروب آلۇب باشمىدىن سىپادى:

— يە، سىق قار آستىندە قالدۇمى؟ اونتۇلوب بىدىمى؟ —
 دىدى. مېن بىر سوز ئەيتىمەدم. ئەنى: «يوق يوق، اونتۇلماغان»
 دىب اولگۇرمەدى — ئەنى:

— بار ئىلى، قىزم، كىتابلىرىڭنى كىتۇر ئىلى، شاگرد آبيىڭ
 طىكلا تىسون ئىلى — دىدى. مېن كىتاب، قرآنمىنى آلۇب كىلدىم.
 آچۇب، قىچقۇروب، اعۇذ بىسم اللە ئەيتۇب اوقۇدم. اوزمىڭ قرآن
 اوقى طورغان طاوشم اوزىمە ايشىتۇلوب، اوزمىڭ الگەرىگى ھاللىرىمى
 ايسىمە توشۇردى. مېنىم كوز آلەمدە شاگرد آيىنىڭ بىرگان پىرەننىگى
 كورنە باشلادى؛ آنىڭ تەمى آوزمىدە اوينى باشلادى. مېنى ئىلە
 نىندى شادلىق بىلەدى. شاگرد آبي، «اونوتماغان، اونتۇلماغان»
 دىب، مېنى بىك ماقتادى، «مۇنە شۇردىن قايتىسام اوزىنە پىرەننىك
 آلۇب قايتقان بولۇر ايدىم» دىدى دە، كىسە سىدىن ئىلە نىندى

آفچه ساوتی چقاروب، «مونه شوکار ساتوچیدن پره نینک آلورسك»
 ديب، زور بر تيم يارملق بېردى. مين سوبونه سوبونه آلوب،
 قورچاق صاندغيمه سالوب قويدم. شوندىن صوك ميني ياتقرديلر.
 مين يوقوآرامدهغنه شاگرد آبينك قرآن اوقوغانيني ايشتوب
 كوزمى آچسام، ئەتى برلەن آنلرنك نماز اوقولريني، ئەنينك
 تورگه ئەتىگه بر اورون، شاگرد آيغه بر اورون سالغانيني
 كوردم. طاغى يوقوغه كيتدم.

مونه نوشمدهمى، كونمدهمى، دۇبرەن حياتيني كوره باشلادم.
 اول يالان اوست باصوب طور. صودن مونچالا آلوب چقغان كشى
 كى، آنك بتون بيتيني، تەنلريني قارا باقا ياولغى قابلاغان، يوزلرندن
 قارا قويى سالى صوآغا؛ اوزى آوزىنى آچقاندە تشينى ارژ آيتوب
 كولوب طور. مين آندن قورقام، «ئەنى! ئەنى!» ديب قچقرام،
 باقرام، قاچماقچى بولام؛ لکن، آياغيمه تيمر طاققان كى، آطلى
 آلیم؛ آطلاسام آلفه بارا آلیم. اول ميكا تابا كيله؛ مينم قوطم
 اوچا؛ اول ميني، قوچاقلاماقچى بولا. قوچاقلى! آنك قولى برلەن
 مينم بتون تەنم قىصلا... آنك تەنندن آغا طورغان قارا صو ميكا
 طاما باشلى. آنك اوستينە يابشقان قارا باقا ياولغى ميكا يابشماقچى
 بولا؛ جانلى كى ميكا تابا سوزلا. مونه اول مينم قورصاغيمه كيلوب
 يابشىدى... آنك صووقلغى مينم بوطلر يمه قدر آغوب كيتدى... مينم
 يوره كم يارلدى... طاغى قچقرماقچى بولدم. قچقرمدە. لکن مينم
 طاووشيمه بر كىمە كىلمەدى. اول سالقون باقا ياولغى ئلى مينم
 قورصاغيمه، ئلى مينم بو طارالريمه كروب يورى باشلادى... طاغى
 ايكنچى برسى موييمه يابشماقچى بولدى... مين قورقو ومدن طاغى بيك
 قاتى قچقروب يبهردم. اوز طاووشمدن اوزم قورقنوب اويانوب كيتدم.

اويانو برلەن قورساغەدىن توبەندىن سەنەك پارماقلىرىنى
 آرالاندروب ياتا طورغان، آور، زور بۇرسە بارا يىكەننى سىزىندىم.
 قورقۇمىدىن، كوز آچوب كوز يۇمغانچە، يوقۇم آچلىدى. كوزگى
 آينىڭ نورى برلەن ياقترغان اويىدە، كورشىمىدە سوزلۇب ياتوب،
 مىكا تابا بورولغان شا كىردا بىنى، آندىن يراق توگىل گنە «مش مش»
 يوقلى طورغان ئەتىنى كوردىم. شونلارنى كورو بردىن شول مېنىم
 قورساغىمە، بوپ آرامە سالغان يەلى نرسە شا كىردا بىنىڭ قولى
 ايكەنلىگىنى كوكلىمە توشوردى. مېنىڭ آور قولىنى آلوب تاشلادىم.
 اول «لاپا» ايتوب ايدەنگە باروب توشدى. شونىڭ طاوشى برلەن
 مېنىم باشم اشەرگە طوتوندى. «اويناش» دىگان سوز قلاغىمە
 كىلوب كىردى... مېنىڭ آلاي بولغاچ اويناش ايتىدىم، دۇبەن حىياتى كىبى
 اويناش ايتىدىم؛ ايرتەگە بىزنىڭ دە قابقانى بويارلار، مېكادە «بىت» ئەيتە
 باشلارلار...

شول اويلار مېنى قورقتاندىن قورقتىدى... حاضر مېنى
 اوزمنى قارا قوروم ياغلغان كوينچە اورامدە يوروتەلر كىبى
 كور باشلادىم. اوزمنى قارا باقا يافراقلىرى برلەن بالان تەن اوستىنە
 صلانغان كىبى سىزە باشلادىم. شول خورلقغە نىچەك چىدارغە... مېنىم
 مېنوتە تىرلەدىم، پىشىدىم؛ شېر صوغە باتىدىم. مۇنە عىرمىدە كورمە گان رەوشى
 اچم بوروب، بوروب اورتورغە طوتوندى. مېنىم كوكلىمە: «اويناشدىن بالا
 طا بام ايكەن» دىگان اوى كىردى... شول اوى شول قدر باشىمە
 اوطردى - مېنى، چىكىگى بالا طا باندەغى كىبى، كوچە نوب كوچە نوب
 قىچقراسم كىلە باشلادى. قىچقورغە دىگانە گنە ئەنى ئەنى ايسىمە
 توشدى. مېنىم يېرىم يارلسە يېرگە كىرورلىك بولوب اويالىدىم. شول
 خورلقنى كورمەس اوچون ئولەسم كىلە باشلادى. اللەدىن، بىتون

بیلگان دعالرمنی اوفوب، ئولەرگه نلی باشلادم... اچم باصله مادی. دعا قبول بولمادی. مینم آچووم کیلدی، «ئولیم، ئەنه کورشی اهد جاننڭ چه چه کدن ئولگان قزی کبی ئولیم!» دیب اویلا رغه طوتوندیم. لکن همان ئولمه دم - ئولەرگه یول طابا آلامدم. ئەنه بلطر بزنڭ بر صارق کیزله وگه توشوب ئولگان ایدی؟... مینده توشسه م ئولهرمن منی؟... مین اوزمنی اوزم کیزله وگه توشکلنده، بیتینه، تهنینه ئلله نی قدر قارا باقا یافراغی یابشقان ایتدروب کوردیم. مینم اچم «ژو-وا» ایتوب کیتدی، تهنم فالترارغه طوتوندی؛ اچم طاغی بوروب بوروب آورتا باشلادی. مین: «حاضر مونه کچکنه گنه بالا طودرام، اویناشدن بالا طودرام» دیب، طاغی قوطم اوچدی. آقرتن غنه طوروب، ئەتی ئەنی گه بلدرمه ینچه گنه، چغوب کیتمه کچی بولدم. طوردم. ایدهنلر شلترادی، تهره زه گه بهرله طورغان جیل موکلاب صزغردی. ئلله فایا ئەته چ قچقردی؛ آنڭ آرتندن طاغی برسی، طاغی برسی! مینی طاغی قورقو بیلدی... آیاق آطلی آلامدم. باروب اورنیمه یاتارغه تله دم. آنده دؤبرهن حیاتی یانا کبی طویولدی. مین آنڭ تهنلرینی، قوللرینی - همه سیننی کوردیم. مونه طاغی اچم بورورغه طوتوندی. میکا، بالا، اویناش بالاسی حاضر چغا کبی کوردی. مین بالانڭ نیچک طوغانینی بلمه گانگه، بالانی طودرماس اوچون، ایکی قولم برلن قورصاغمنی باصوب طوردم. تهنم در در، فالتراب، صووقلق سیزگانگه، شوندهغی توشه کگه سویه لدم، اشقلاندم.

اویانوب کیتکلنده کوندز بولغان ایدی. صاماوار چز چز فاینی، قوناقغه دیب قیماق پشه ایدی. اویده برکمه یوق ایدی. مونه ئلله، فایدن شاگرد آبی طاووشی فلاغیمه چاغلیدی. شول طاووش

باشمدهغی بوانی جروب یبهرگان کبی بولدی. کوز آلدیمه برسی
 آرتلی برسی، تونگی اشلر کیله باشلادی. مین، بالا طابوب طاباغانمینی
 بلور اوچون، قورصاغمنی قابشادم. یارلغان بیر یوقغه، طاباغان
 ایکانمن دیب، اللهغه شکرلر ایتهرگه اولگورمه دم، «بلکه طورغاچ
 طابارمن» دیگان فسکر باشیمه کیلدی. طاغی اویات مینی قابلاب
 آلدی. ئەتی ئەنی برلەن دۇبرەن حیاتی کوز آلدیمه کیلوب باصدی.
 مونه شا کرد آبی برلەن ئەتی کیلوب کردی. مین، یوقلاغانغه سالنوب،
 کرفک آراسندن غنه فارادم. اول حاضر بتونلهی اوزگەرگان،
 الگهریگی شا کرد آبیغه آزغنده اوغشامی. ئەنه بلطرضی آط
 اولاب طوتولوب اورام بوینده یورونلگان قاراق توسینه کرگان.
 مین، آنک بورولغانینی غنه کوتدمه، چابوب طوروب چغوب
 کیتدم. ئەتی ده بورولوب قاراب:

— قزم، نی بولدی؟ — دیدی.

تگی اویگه ده کرمه ینچه آبرارغه چقم. بیک اوزاق اچمنی
 فارادم. بالا طوو علامتی کورنمه گاج، بلکه ئەتی ئەنی بلمهس دیب،
 آزرانی نغیدم. لکن اویگه تابا بورولغاچده، طاغی مونه ئەنی
 کورورده، اویناش ایتکانمینی بلور کبی طویولدی. مین طاغی
 کیزله وگه توشمه کچی بولدم. لکن، آنک صوی بیک صوو قدر کبی
 کورنگانگه، آرت قابقادن چیکگینک سه نه کلر، طرمالر، کوره کلر
 کوته روپ اندرغه کیتکانینی کوروب، آنک آرتندن کیتدم.
 آنده ده، آنلر یانینه بار ماینچه غنه، سالامده یاندم. کیه نلر آراسینه
 باروب، بر نیچه مرتبه اچمنی فارادم.

آشپسی کیلگانگه، آبزیلر برلەن آشارغه فایتدم. یورنقه
 یاقنلاشقان صایون، تگی قاچقننی کورمیم دیب، قورقا باشلادم.

مونه قابقادن كرسهم اول آطقه اوطروب ماناشا...

— ئه، عين الجبال، كپل بونده، كپل! خوش صار بولا —
دیدى. مین فورقوب كیتدم. آندن آرى آچوم كیلدى. آكار
كوزمنى آفایتوب قارادم؛ اول فزاردى.

شوندن، چابوب كروب كیتدم. ئه نینك: «نيك شاگرد آبييك
برلن كورشمه دك؟ فلان» دېگانىنى طكلاماينچه، مین، فورچاق
صاندغندغى برتین يارمنى آلوب، كپزله وگه ايلتوب طاشلادم.
اول صو توبنده گى ايله ب صالغان یدى توينلى چوپرهك يانينه
باروب توشدى. اول طنوق صوده يالتراب كیتكانگه، مین ايتهم
برلن بيك كوب توفراق جيبوب كیلوب، صوغه طاشلادم.
آنلر سويلشه سويلشه صوغه توشوب كیتديار. صو بولغاندى،
آقچه بوغالدی. لکن بولغانغان صوطاغى دوبرهن حياتینی ايسيمه
توشوردى...

مین آرتيمه قارى قارى اويگه فایتدم. شاگرد آبينى كورودن
فورقماغانغه، اويگه باطوراق كردم. آشارغه اوطوردم. لکن اچم
طاغى آورتا باشلادی. ئه نى: «كونى تونى شالقان آشيسزده...»
دېب، «طشقه» چغاردى.

كونلر، يللر اوتكان صايون شول واقعه خاطردين بوغالدی.
زوراييا توشكاچ اوزمده شوندن كوله باشلادم. لکن مؤذنگه
دشمانلغم همان كيمومه دى. آنى توشلر مده كوروب فورقوب
اويانووم ئليگه قدر بتمه دى.

آندن، شونسى قزق، آخرت، مونه شول برتین يارملىقده
همان مینى طاشلامادى؛ ئلل تگى ايله چوپرهك يانينه توشكانگه مى،
بربر فايغو بولورغه بولسه، بربر كيفسزلك بولسه، گل شول بو

تین یارمنی توشمده کورمی قالہادم: یورتمز یانغاندهده شونی
 کوردم؛ قارتم ئولگاندهده کوردم؛ قار اقلر یورتمزنی باصقاندہده
 کوردم۔ دیدی ده طوقنادی.

گل جمال آبصطای، صوزوبغنه:
 — آلائی ایکان آخرت! — دیدی.

صوٹ

« سنتچی بابای »

حکایه.

(یازنغان ۲۳ غنوار- ۷ مای ۱۹۱۱ یل. استانبول، قندیلی.)

برنچی طبعی.

اثرناڭ تکرار باصدر و ترجمه حقلری محرینه مخصوصدر.

UIN KURUMAH

ولنڭ قارتلرى، اير اورطه سىلرى، ياشلرى - همه سى ده
اوزلرى بله باشلاغاندىن بىرلى آنى «سنتچى باباى»
ديب طانىلر، «سنتچى باباى» ديب يوريلر ايدى.
اوغللرى، قزلرى يتكان قارچقلرده، ياكما توشكان ياش
كىلون چاقلرده آنى «سنتچى باباى» ايتوب طانىغانلر،
آنلرده، بوكونگى ياش كىلونلر كىبى، اوراق اوستنده
قزو قزو اوراق اورغانده، كوز كونلرنده، توشمه ينچه
باشنى ئه يله ندره طورغان گۆي يازغانده، به يره م
آلدنده آشغا آشغا اوى بوغانده، يىغلاغان اوغللرىنى
طوفتاتور اوچون «سنتچى باباى كىله» ديب قورقتانلر ايدى.
آنڭ ياشىنى بلگان كشى يوق ايدى. ياشى كوهى ديب
اويلاغان كشى ده يوق ايدى. همده، ئلله نيچك، بتون اول خلقى
شول «سنتچى باباى» برلن ياش آراسنده مناسبت بارلغىنى اويلى
آلمى ايدى. «سنتچى باباى سىكسان ياشنده، طوقسان ياشنده»
ديگان سوز آنلرنڭ فلاغينه بات كيلور كىبى، «آنا طاش، آنا طاش»
ديگان شىكىلى مناسبت بو اور كىبى طويلا ايدى.
«سنتچى باباى - سنتچى باباى» ايدى. اول اولنڭ اوچ
سابلانونده ده استاراستا بولوب طوروب، حجگه باروب قايتقان

آش آياق شرفى باباينڭ دە «سنتچى باباي» بولغان كىيى، اول حضرتينڭ تىدەر يوللار، پاراخودلر بىرلەن اوتوب باروب قزان شىهرىندە اوقى طورغان مخدومينڭ دە «سنتچى بابا» سى ايدى. اولنڭ بو يىل توشكان ياش كيلونلر يىنە دە يالغز قالوب اويلاپ ياتقاندە، يايىسە اشدىن صوڭ قاين آناسىدىن ياشرنوب، ايسكى چوپرە كلردىن ايسكىلر حاضرلە گاندە دە اوغلى بولووينى اويلاپ بىرلەن «سنتچى باباي» خاطر يىنە نوشە، اوغلى بولووى بىرلەن «سنت» ياصاوى «سنتچى باباي» دن هېچ آيرلمى ايدى.

كېچكىنە قىزلر «قورچاق» اوينانغاندە قورچاقلر يىنڭ طويى ايتدروب، قىدالر، قىداغىلر چاقروب ماناشقاندى، ايسكى چوپرە كلردىن يەمسىزگنە ايتدروب، هر وقت بىر قورچاقنى «سنتچى باباي» آتيلر، «سنت» طوي لرى ياصاب، آنڭ اسمىدىن ئىللە نى قىدر سوزلر سويلەنەر، اير بالالرنى يىغلاندىلر ايدى. بتون اول «سنت» دىگان سوزنى ايشىنكاندە، شول قارتايوب، ايسكروب بتكان «سنتچى باباي» نى خاطر يىنە كىترە، «سنت» طويى حقندە سوز ايشىتسە آنڭ قايدە بولغانىنى دە اويلاماينچە، مطلقا، «سنتچى باباي بولغان» دىب، اوطورتوب قويا ايدى.

آنڭ ياشى يوغالغان كىيى اسمى دە يوغالغان ايدى. كولدركچىرەك قارتلر اشلر بتوب قىردىن كىرگاچ، جىمە كىونلرنى قوياش جلىسىندە جىيىلشوب سويلەشوب ياتقاندە، «سنتچى باباي» نڭ مېتر بىكە سىنى كچە آشاغان ايكان. آنڭ اسمى يوغالغاچ عزرائىل فرىشتە آنى اونوتقان ايكان دە، شونلڭ اوچون اولدە ايكى زورخالىرادە اول ايسەن قالغان ايكان» دىلر ايدى. عزرائىل نڭ اونوتووى سوزى درست بولسە بولور، لكىن «سنتچى باباي» نڭ اسمى يوغالغان

ايكان خبرى يالغان ايدى. آنڭ اسمى بار ايدى. اسمى گنه توگل،
 آنڭ بتون نسلينى يازغان، آنڭ بابالرينى، بابالرينڭ بابالرينى
 يازغان «سنتچى شجره» سى بار ايدى. اول شول «شجره» سى برلەن
 اوزينڭ «سنت» كىسەرگە ميراث طريقي برلەن حقى بارغىنى چىندن
 كىلگان هر بر شارلاتان آلدنده اثبات ايتە آلورلق بولسەدە، اول
 خلق آنڭ اوتكون چالغى پە كىسى برلە صاب - صارى آغاچ چىر يىگىنە
 «شجره» سندن دە نق اشانغانغە، اول «شجره» نڭ كىرەگى دە بولغانى
 بوق ايدى.

آولنڭ قىرىندىن سان بوينچە ايكنچى ايسە بلەنە طورغان «سنتچى
 باباى» نڭ يورقى دە، درستىنى ئە يتكەندە، اوي دە، اوزى كىى، بتون
 آولنڭ اويلرندن آيرم ايدى. اول، آولنڭ ساتوچىسى احمدى نڭ
 قىزغە بويانغان اويىنە اوخشاماغان كىى، آولنڭ اياڭ فقيرلرندن
 حسابلانا طورغان قابقا قارواچى صدرى نقىنەدە اوخشاماغان ايدى.
 اول «سنتچى باباى» نڭ اويى ايدى. بتون بېرى، بتون توسى
 «سنتچى باباى» غە اوخشاغان ايدى. اول تارىخىنى بلمى طورغان
 وقتدە طاقتا برلەن يابلغان توبەسى، وقت اوتە اوتە قارالوب بتوب،
 آندە بوندە كە كرە يوب طورولرى برلەن «سنتچى باباى» نڭ بيتىنە
 بتونلەى اوخشى ايدى. توبەسىنڭ قىرلىرىنە صولى، بوراى، آلا بوتتا
 قاتشندن اوسكان ئولەنلردە برسى آندە تابا، برسى بوندە تابا قاراب،
 «سنتچى باباى» نڭ رەتلەب طاراماغان صاقالينى خاطرگە كىترە ايدى.
 اوينڭ صولغەدە اوڭغەدە تابا كە كرە يىگان ديوارلرى «سنتچى باباى»
 نڭ تورلى طرفقە تابا بوكرە يىگان آرقاسىنى ايسكە توشورە ايدى.
 آنڭ پىلالاسندن كىوب راملى تەرەزەلرى اوزينڭ ياشارگان پىلالالرى
 برلەن باباينڭ هر وقت ياشلى كوزينە بىك اوخشى ايدى. اوينڭ

بروم برهم آغاچلرینی طارانودن صاقلاب طوراً طورغان، اوستدن
 صلاغان كوك بالچقده «سنتچی بابای» نڭده شول قارتایغان ته نیغی
 بر كشی ایتدروب جیوب یورتو وظیفه سیننی قیلاطورغان کییملرینه
 توسی نیسی برلنده بیدك اوخشاغان ایدی. بونده هر نرسه «سنتچی
 بابای» غه اوخشاغان، «سنتچی بابای» اوزی ده هر نرسه گه اوخشاغان
 ایدی. کم بلسون، بلکه «سنتچی بابای»، چنده، شول اوینڭ بالچقی
 برلن بر بالچقدن یار اتلغاندر. «مال ایه سیننه اوخشاماسه حرام بولا»
 دیلر. آنڭ درستلکینی بلمیم، لکن مال ایه سیننه اوخشاماسه مال برلن
 ایه سی آراسنده آیرما بته. مونه بونده ده قای بیرده «سنتچی بابای» نڭ
 اوزی باشلانوی، قای بیرده آنڭ ئه یبرینڭ چيگی بولووی ئلله
 قایچان خاطرلردن سبرلگان ایدی؛ ئلله قایچان بوچيك باغاناری
 آووب بنگان ایدی. درستى گنه، «سنتچی بابای»، شول «سنتچی
 بابای» اوزی گنه توگل ایدی: اول شول کییملری برلن، شول
 اویى برلن، شول اوتکون چالغی په کیسی برلن، شول ئلله نیچه
 فات کفدگه تورگان چریگی برلن برگه «سنتچی بابای» ایدی.
 بتون اول خلقی شونی شولای اویلی، بتون اول خلقی شونڭ شولای
 ایکا نلکینه اشانا ایدی. شونڭ اوچون اولدهغی ایکی زور اوطلده ده
 «سنتچی بابای» نڭ یورتی یانمی قالوونده، «سنتچی بابای» ده
 آیرم بر اش ایتدروب سویله نیملر، «سنتچی بابای» نڭ اویى یانمی
 قالدی، آنی اوط اونوندى فلان ده دیملر ایدی. «عزرائل دفتردن
 یوغالدی» غه شونلر نڭ همه سینى برگه کرتلر ایدی.

«سنتچی بابای» نڭ «سنتچی بابای» لغی ئلی بونڭ برلن گنه تمام
 بولمی ایدی. آنڭ طاغی بر نیچه کیسه گی، که بیسته نلی برلن سویله سه نڭ،
 طاغی بر نیچه یافراغی بار ایدی. آنڭ اوینڭ آلدنده یوکه آغاچلر

какоб соде
 макоба
 мотопе

برلەن باصدروب طوتدرغان كچكنه باقچە دە بر قاراغاندە ھولانغاندن
 كوكرەگىنى چغاروب، فوئرايوب طوراكى، بر قاراغاندە قارتايغاندن
 آروب، بىلىنى طوتا آلماينچە بوكرەيوب طوراكى كورنە طورغان
 ميلەش آغاچى دە بار ايدى. كوزگە تابا آنڭ قىزىل ميلەش
 صاباقلرى قىزىل آھاق كىيى سالنوب، سويە لوب، ياش قىزىلنى مويىنى،
 قولىنى، قلاغىنى بىزەكلى طورغان نويملەر، آلقلەر كىيى، «سنتچى
 باباى» نڭ اويىنى بىزى ايدى. آنڭ ايسكىلكن طويوب بىتكان
 يوزىنە كولەچلك بىرە، بىتىنە قىزىل يوكورنە لرايدى. «سنتچى باباى»،
 شول اوزى برلەن برگە قارتايغان ميلەش آغاچىنىڭ تلىنى بىلگان
 كىيى، ھەر كون ايرتە برلەن چغوب، آغاچقە تابا قارى، ھەر كونى
 آنڭ برلەن سويلەشورگە طوتونا:

— نى حال، صووق بولما دىيى؟ قراوتوشمە دىيى؟ چەچە كلر كنى
 اوشوتمە دىيى؟ — دىب سورى ايدى. ميلەش دە، شونى غنە كوتكان
 كىيى، آيتسەرى آلدندە باصوب طورا طورغان صالدا تىنڭ
 آيتسەرىنڭ سلامىنە قارشى قچقروب، «ايسە نلك كنى تلىم!» دىگان
 كىيى، ميلەش دە ئللە قايدىن كىلگان جىل برلەن شاۋلاب جواب
 بىرە، «سنتچى باباى» دە آنڭ صغلوب صغلوب كىلە طورغان بوتقاقلرىنى
 چەچە كلرىنى طوتوب قاراب، طوكماغانىنە، اوشومە گانينە اشانوب،
 آغاچنىڭ طامارلىرىنى قارارغە، «بىر قوئى وما دىيى؟ صوكىرە كىيى مى؟»
 دىب، طوفراقنى قولى برلەن ايزەرگە طوتونا ايدى. اول، كوب
 وقتنى، «صوسىبەرگە مى، يوقى» دىب اويلاپ طورا طورادە، «مايدىن
 بوتقا بوزولماس» دىب، چىلە كنى كوتەرۈپ، آرتندەغى اينىشكە
 نوشە دە، آندە اوزى ياصاغان باصامان صو آلوب منوب، ميلەشىنىڭ
 نويىنە سىبە ايدى. آندىن صوڭ صالنو براق توشكان بوتقاقلرى بر بر

يې بىرلەن بەيلەب قويا، ايملىگە نرەكلرىنى آغاچلار بىرلەن ترەتە،
 ميلەش وقتىدە، اورامغە ياقىنراقلىرىنى باقچەغە تابا بوروب قويا ايدى.
 لىكن بونسى كىرەكەس بىر اش گنە، « سنتچى باباي » نىڭ قارىلغىدىن
 كىلىگەن آرتق بىر صاقلانوغىدە ايدى. آنىڭ ميلەشلىرى يىراقىدىن
 قاراغاندە نى قدر مالايلىرىنى قىزىقسەدە، اورامنىڭ تىكى ياغىدىن اوتوب
 بارغاندوق اوزىنىڭ آچىلى توچىلى تەمى بىرلەن نى قدر آنلىرىنىڭ
 آوزىدىن صونى آغزىدە، كىلوب باصوب آلورغە بىرسىنىڭدە كوچى
 يىنى ايدى. توبەن اوچ، يوغارى اوچ باقچەلرىدە قىياغە راحت
 يوزى كورسە تەمى طورغان عطا مالايى قاسم دە، يولاوچى كەلىنىڭ،
 كورشىلارنىدە پەورقەلرىنە كون كورسە تەمى طورغان ايرداوقا قىزى
 مرفوعەدە شول ميلەشلىرىگە تابا طوغرى كىلە آلماي ايدى. « سنتچى
 باباي » دىگان سوز آنلىرىنىڭدە كوگىلىنە ئىلە نىندى بىر قورقۇ توشۇرە،
 آنلىرىنىڭدە كوز آلدىنە شول « سنتچى باباي » نى، قارت « سنتچى
 باباي » نى پەكسى، چىرىگى بىرلەن كىتروب باصدىرا؛ آنىڭ آوزىدىن
 « سنتچى باباي »، ھىچ سويلەمى طورغان بىر طاوشدە: « كىسوب
 آلورمن » دىگان سوز نى ايشتىرە ايدى. شول « كىسوب آلورمن » دن
 قاسم دە قورقوب قاچا، نى قدر ايرداوقا بولسەدە، كىسەلەكك آرتق بىر
 نرسە سىدە بولماغان مرفوعەدە ياقىن كىيامى ايدى.

مىلەشكە باشقەدە باباينىڭ بايلىقى يوق توگىل ايدى. آنىڭ اوبىنىڭ
 آرتىدە قاناو بىرلەن ئەيلەندىروب آلغان صوغە قدر سوزلغان يورتى
 بار ايدى. چىتىدىن قاراغاندە نى قدر كچكەنە گنە توسلى كورنەدە،
 بو يورتنىڭ بىر پوچماغى اوچم قىرى، بىر پوچماغى صابان آشلق
 قىرى، صوغە ياقىن يىرى پچەنلىككە بولگانگە باشقە-اورطە يىرى،
 شالقان، قىيار، كەبستە، چوگوندىر، بورچاق، بەرەنگى توتەلارنى دە

اچینه آلا آلمان ایدی. شول فیرمه، اورام یاغندن کچکنه گنه ییل
 قابقا برلن آولغه چقغان کبی، پخته گنه طاقتا ایشک، طارغنه، ماتورغنه
 باصما برلن صوغه تاباده صورلغان ایدی. شول صویاغندهغی ایشکدن
 «سنتچی بابای» توتله لرینی، آشاغینی صوغارا، اورام یاغندهغی
 قابقادن شول آشلقلرنی چیت دنیاغه چغارا، جغرافیه چه ئه یتمسه ک،
 چیت مملکتلرگه بیره ایدی. جاینک هر وقتنده آنک شول باقچه سی
 یه م یاشل طورا، ایلده گی قور بلیق آنک آرشینی صاراغیتمی، جایگی
 اسپیلک آنک قارا بغدایینی کویدرمی ایدی. هر یلنی قویاشقه
 قاراب طورا طورغان قاش ییرنده آنک بغدایی اوکا، اویصوییرگه
 چاچکان آنک صولی سی قارا طوتقللی بولوب گورله ب ئوسه، قارا
 بغدایی، میلشی کبی، صاباقلری برلن طولی بولا؛ آرشى، صارى
 اوقا کبی، باشینی کوتره آلماینچه صورلوب یاتا ایدی. آنک قیاری،
 شالقانی، کیشری حقنده سویله مده ایندی- آنلر بتون اولنک
 آوزندن صووینی آغزا، بتون اولنی قزقدرا ایدی.

«سنتچی بابای» نك قوش - قورتی ده یوق توگل ایدی. لکن
 بونلری، نی اوچوندر، «سنتچی بابای» نقی دیب سویله نمه ینچه، آنک
 قار چغی گل یوزم ئه بی نك اسمی برلن یوری ایدی. مثلا، آنک بورکلی
 طاووغی، قزل ئه ته چی- «گل یوزم ئه بی طاووغی»، «گل یوزم ئه بی
 ئه ته چی» دیب یورتله؛ آنک زور جیلوملی، هوالی موگزی، کتونک
 ایك آرتندن کیله طورغان کجه سیده «گل یوزم ئه بی کجه سی» دیب
 سویله نه ایدی.

بو طاووقلر، ئه ته چلر، کجه لر، - همه سیده، «سنتچی بابای»
 کبی، قارت بولسه لرده، «سنتچی بابای» کورشی قارتلرندن آیرلغان
 کبی، آنلرده کورشی طاووقلرندن، ئه ته چلرندن آیرلسه لرده،

همه سیده خلقلری، طبیعتلری برلن «سنتچی بابای» غه بیک اوخشا-
سه لرده، کورشی-قلان، نی اوچوندر، بومسئلده «سنتچی بابای» ننگ
حقینی قبول ایتمه ینچه، گل یوزم نه بیگه نسبت بیرگانلر ایدی. کم
بلسون، اوی، باقچه، میلش «سنتچی بابای» غه نی قدر اوخشاسه، طاووق،
نه تهچ، کجه، بلکه، گل یوزم نه بیگه شول قدر اوخشاغاندر. شولای
دیگاجده، سز گل یوزم نه بی برلن «سنتچی بابای» آراسنده آیورما بار
ایدی، برسی قارا طوتقللی برسی صار یراق؛ برسی قاتی طبیعتلی، برسی
یومشاق، برسی ماتور، برسی یه مسز ایدی. دیب، بر خطا فکر
چقارما گز. بونلر ننگ توسلرنده، یوزلرنده، قیلنشلرنده، طبیعتلرنده
هیچ بر آیورما یوق ایدی. درستی گنه، بونلر حاضر ایکی کشی
توگل، ایکیدن قوشوب یاصالغان بر کشی ایدی. بونلر ننگ برسینی
کوروب، ایکنچیسینی کورمه گان کشی، اتقاقی کورمه گانینی،
ایکنچی اولده یایسه قارا اورماننک یالترانغان آلانده جیلهک جیغانده
کورسه، مطلقا، بوننگ کم ایکانلکینی طانیاقچ ایدی.

بونلر ننگ توسلری گنه توگل، اویلاری ده برله شوب بئکان ایدی.
مثلا، «سنتچی بابای»: «قارچق، توته لدرگه سینبرگه وقت توگلمی؟!...»
دیهرگه اولگوره آلمی ایدی، گل یوزم نه بی جیلهکنی کوته روب چقا
باشلی ایدی. کوز یتوب «سنت» طوی لری یته باشلارغه وقت
یتوب، گل یوزم نه بی: «قارت، «سنتلر» یته...» دیهرگه اولگورمی-
«سنتچی بابای»، طهارت توزوب، چالغی - په کی سینی قایرارغه
طوتونا ایدی. آلائی بولسه ده بونلر اوزلری بر برسینی آیرالر
ایدی. گل یوزم نه بی بروقتده ده «سنتچی بابای» غه «قارچق» دیب
دهشمی، بابای ده اونوتوب یه روب، قارچغینه «قارتم» دیب
اندهشمی ایدی.

اول غنهده توگل، بونلر آراسنده اشدده آیورما بار ایدی: کچه صاوو، طاووقلر آشانو، یهورفه جیو، صاماوا کویو گل یوزم ئەیینک اشی بولغان کبی، میلەشکه صو سیبو، یورتنی سبرو، قاناولر نی توزه توده «سنتچی بابای» نلک غنه اشی ایدی. اونوتقانن ایکن ئلی، اوی چیشدر وده بتونلای گل یوزم ئەیینک چیلکه سنده ایدی. اول هر کوننی ئله نیچه مرتبه ایدهننی سبره، هر آطنه کیچ قم برلن صاب-صاری ایتوب صاماوارنی آچا، آیده بر اوینک یارقلرینی یامار اوچون صلاغان بالچق اوستوندن آق بور برلن بویی، هر نماز آلدندن قارتینک قهغانینه صو صالا ایدی.

اویلر نده ئله نی قدر جهازلر بولماسه ده، جماعتلری شول قارت، قارچی برلن بتسه ده، گل یوزم ئەبی کون بویی اشدن بوشامی ایدی. اول قای وقتلر میچ یاغوب کومهچ صالا، قستبی پشره، بهیرم کونلر نده قارتینک نمازدن قایتووینه قیماق حاضر لہب قویا ایدی. اویده گی بتون ئەبیرلر، جهازلر ده هیچ آرتق نرسه بولماسه ده، بونلر آراسنده برسیده قیتملی، قیمتسزک برلن آیرلماشه ده، اوچ نرسه بونلر غه هیچ اوخشاماغان، بتونلای باشقه درجه ده ایدی: آنک برسسی سنتچی بابای نلک میراث یولی برلن «سنتچی» لکگه حق بار لغینی اثبات ایته طورغان «شجره» سی، ایکنچیسی «سنت» کیسه طورغان چالغی-په کیسی، اوچنچیسی «سنت» گه سیبه طورغان شیشه غه طوتورغان صاری چریگی ایدی. بونلر نلک اوچیسیده اوینک ایکن قدر لی بیرنده، گل یوزم ئەیینک فرچاغندن قالغان هفتیکمی، بتی لری صاقلانا طورغان توردگی شورلکده، کچکنه صاندفده طور ایدی. بونلر نلک هیچ برسیده عادی کونده آلنمی، هیچ برسسی آنندی بوندی اشکه طوتولمی ایدی. خصوصاً «شجره» نلک قیمتی ئەبی برلن بابای آلدنده

پيك زور ايدى. اول هر وقت قارند قغه تورلنگان كوينچه بر نيچه فات كاغدگه صاروب، چوپره كلر برلن به يله نوب قويلغان ايدى. آنك اچنده نى يازلغانينى «سنتچى باباى» اوقى بلمه سه ده، شول كاغدنك پيك زور كاغد ايكائينى بله، ئله نيدى بر زور قوناق فلان گه كورسه تورگه طوغرى كىلسه، اول «شجره» نك بر بيرنده گى اسمگه بارماغى برلن نورتوب:

— مونه بونسى - سلمان فارسى، رضى الله عنه، مونه بونسى - مین - ديه ايدى. اول شول سوزنى ئه يتكائنده بر آز هولانوب ده كيتكان كى بولا، تگى كشيگه عادى كشى برلن اش ايتمه گائينى، «سلمان فارسى» نسلندن بر كشى برلن اش ايتكائينى بلدرور اوچون كى:

— سلمان فارسى حضرتلرى بزنك بابامز بولغان - ديب قويا ايدى. آندن صوگ اول «شجره» نك تاريخينى سويلهرگه طوتونا ايدى. سويله گائنده، عادى سوز سويله مه گائينى بليگانگه، سوز آرالرنده صلواتلر ئه يته، «رضى الله عنه، رحمت الله عليه» لر برله بيزه كلى ايدى.

باباى اول «شجره» نى ئه تيسندن ميراث طريقتچيه آلغان ايدى. شوندىن صوگ آكار اوزينك اسمينى يازدرور اوچون مرحوم، الله رحمتنده بولسون، «تونتهر (على ايشان) حضرت» گه بارغان ايدى. «سنتچى باباى» شول واقعه نى مونه نيچك سويلى ايدى:

— «فشنگ كوني ايدى. ئه تى مرحوم، الله رحمت ايتسون، وفات بولدى. ئولر آلدىن مین بر نيچه بل ئه تى برلن چيتكه «سنت» گه چغوب يورسه مده اجازت آلا آلماغان ايدم. مونه بر كوننى نگره ندىن قايتسام، ئه تى: «اوغلم، حضرتنى آلوب كىل،

حالم ناچار - ديدى. مین حضرتکه کیندم. حضرت مرحوم، الله رحمتنده بولسون، اول وقتده کبیر حضرت ایدی. «حضرت باباى، ئەتى آوری» دیگاچ، «ماشأالله!» دیدی ده، مدرسه دن چغوب چانامغه او طوردی. اویده ئەتینی تلسز طابدىق. حضرت «یس» او قورغه طوتوندى. ئەتى همان تلگه کیلمه دی. «یس» دن صوڭ حال جیغان کبى بولدى. حضرتکه کوزینی طوتروب فاراب، تلینى قیلمد اتورغه طوتوندى. حضرت ئللەنى ئەیتورگه تلە گانینی کوروب: «الله!» دیدی. ئەتى آقرتن غنه «الله!» دیدی ده، فولینی سلکوب، ئللەنى سويلمه کچی بولدى. بیک آورلق برلەن فولینی کوتهروب، شورلکده گى صاندقنى کورسەتدی. آندن آری کوزینی میڭا بوردی. حضرت:

— سینگا «سنتچى باباى» بولورغه اجازت بیره - دیدی.

حضرت شول سوزنى ئەیتوب اولگوره آلمادی - ئەتى طاغى: «الله!» دیب ئەیتوب، جان بیردی. الله رحمت اینسون، بیک یاخشى کومدک.

✕ گور صدقه سینه زور بر صارق بیردم؛ فدیە سینه، اوی طوماسى فاشقا قرغیش بار ایدی، شونی بیردم؛ قرغینه قدر اوستینه یورورگه آلتی تکه دن تکگان طونینی بیردم. مونه کون اوتدی، قش اوتدی، جای بولدی، کوز بولدی - «سنت» وقتى یقیدی. مین طهارت آلوب، ئەتینگ په کیسینی آلوب، «سنت» گه چقدم. مالابیر مینم آرتمدن یوری باشلادیلر. آنلر، «قربان قلی» «سنتچى باباى» بولغان دیب، کوله باشلادیلر. اول وقتده ئلی یاش ایدم. بر اویگه کردم. اوزم برلەن اوسکان عادلەنگ اویى ایکان. اوغلی «سنت» لک بولغان، یاخشى فارشى آلدیلر، بلین برلەن چای اچردیلر. لکن: «بو ییل ئلی «سنت» گه بیرمه سکه تلیمز، بالامز اوسسون دیب اویلیمز» دیدیلر. ایکنچی بیرده

طاغى شولاي. مین بتون اولدن بر مالایده طابا آلامدم. اوتكان یل
 باى یل بولغانغه، « سنتك » مالای كوب ایدی. مین اویلامدم،
 اویلامده یا گاطون کییوب، کیه و بولوب کرگان کازاکینی کییوب،
 مرعوم کبیر حضرتکه کیتدم. حضرت مینی اویینه آلوب کردی.
 X کرگاچده طولی نیت بیردم. حضرت، دعأ قیلوب، صوراشورغه
 طوتوندى. حضرتکه بین بین حسرتنی سویلهدم. حضرت اویلاب
 طوردی طوردی ده:

— سین، قربان قلی، تونتھر (علی ایشان) گه بار، آندن
 اجازت آل — دیدی.

— حضرت، اول قایا صوڭ؟ — دیدم.

حضرت، « فلان بیرده فلان بیرده » دیب، سویلهب بیردی.
 شول آراده بولمادی، آولغه ئلله فایدن، « سنتچى » دیب،
 بر قارت کیلدى. میڭا: « بالامز كچکنه » دیگان بتون کشیلر
 « سنت » گه بیره باشلادیلر. آتام میرائی نڭ ئلله کملرگه کیتوینه
 آچووم کیلدى. آطنی جیگوب، حضرتکه دیب بر صاووت کهره زلی
 بال آلوب، یولغه چقدم. اون ایکی کون باردیم. مونه حضرتنڭ اولینه
 باروب یتدم. ایرته نمازغه کردم. اول خلق، اول خلق! صاقاللی
 شاگردلر برلهن مسجد طولغان. نماز بتدی. حضرتنڭ نمازدن چققانینی
 کوتوب طوروب کورشدم. حضرتکه سرنی آڭلاندیم، اوزمزنڭ
 حضرتدن آلغان غطنی بیردم.

— اویله نمازینه طهارت توزوب کیل — دیدی. کیلدم.
 درلدهب گنه نماز اوقودم. قرآندن صوڭ حضرت مینی چاقردی،
 ایماننی صورادی، جواب بیردم. نمازلرنی صورادی، جواب بیردم.
 X « شجره » نی صورادی، ئه تینڭ، باباينڭ اسمینی ئه یتدم. شوندن صوڭ

حضرت قول کو تہروب دعا قیلدی. شوندهغی برزور شا کردگه:
— شونڭ « شجره » سنی کو چروب اسمینه یاز — دیدی.

شاد لغمدن، یازغان شا کردگه بر تالیر ته نکه بیردم. اون ایکی
X کون بارغان بیرمنی اون آلتی کون قایتدم. مونه یگل گنه توگل،
شولای آلم — دیه ایدی ده « شجره » نی کورسه ته ایدی. « شجره » نی
اوقی بلگان کشی باشندن ئلله نی قدر آیاتلر، صلواتلر اوقوغاننڭ
صوکنده، « قربان قلی بن اوراز قلی، اوراز قلی بن میکلوقلی،
میکلوقلی بن عبدالله، عبدالله بن محمد صالح، محمد صالح بن ملا
مراد بابا (*)، ملا مراد بابا بن خان گرای، خان گرای بن حضرت
آقصاب تیدور، آقصاب تیهور بن حضرت علی، حضرت علی بن
سید بطلال، سید بطلال بن حضرت حنفی، حضرت حنفی بن محمد،
محمد بن عبدالسلام، عبدالسلام بن مامای، مامای بن ابن عباس،
ابن عباس بن عبدالمطلب، عبدالمطلب بن هاشم، هاشم بن حسن،
حسن بن حضرت بلال، حضرت بلال بن سلمان فارسی رضی الله
عنه « دیب بترگان بر « شجره » کوره ایدی. اوقچی « سلمان فارسی »
برلهن بابای آراسندهغی شول مکده اوقچوز یلنڭ شول قدر تیز
کیچوب، بیش آلتی بوونده سلمان فارسی غه باروب یتوونده ده،
شوندهغی کرگان ناریزی اسملرنڭ طوغر یلغنده ده شبهه لهنمی ایدی.
په کی، « شجره » گه فارغانده، شفقتسز رهک بولسه ده، اول ییک
مقدس ایدی. بابای آنی ده صلواتسز طوتهی، آنی ده کورسه تکانده
آتاسندن قالغانینی سویله ب گنه قالما ینچه، آنڭ ده شول بوونلردن
اوقوب، حضرت سلمان فارسی دن کیلگانینه قدر باروب یته،

(*) ملا مراد بابای — قریم خانلری گرایلرنڭ اوغللردن. فی سببندره روسیه نڭ
اورطه سینه کوچوب کیلوب، علم یولنده خدمت ایتکان. چیستای و بوگلمه اویهدلرنده زور
لمسی بار شونطالی آولنده، چیستای اویهدنده کوملگان

آکار حضرت رسولنڭ اوز قولى برلەن بىرووينى دە ئەيتوبە قويا ايدى. پەكىنى قاراغان كشىنڭ كوڭلىنە « اول وقتدە چالغى بار ايدى ميكاننى؟ » ديگان فېكر كىلمى، باباينڭ باشينە دە آندى شېھەر كرمى ايدى. زمانە بوزولماغان ايدى. خلق بر برسېنە اشانا، يازغان سوزلرگە قرآن كىي اعتقاد ايتە ايدى

كونلر قسقارا باشلاب، كىچلر صوغايا باشلاغاچ، كىلونلر كىندىر اورنلر ينى چورمادىن نوشروب قورا باشلاغاچ، قزلر كىيرگىلر ينى كىيروب، بالطر چوپرەكلر چلتەرلى، ياقالر چىگە باشلاغاچ، « سنتچى باباى » لردە دە حال اوزگەرە، آنلر نڭ اويلر يە ئللە نىندى زور اشكە حاضر لەنە باشلى ايدى. شول كون ياقنلاشوى سىزلە باشلاغاچ دە گل يوزم ئەبى كرلر چايقى، اويىنڭ ايدە نلر ينى يووا، صاماۋارنى طاغى كوزگى كىي ايندروب آچوب قويا، شول كونگە دىب، جايلى جىغان قايماندىن گۇبى يازا ايدى. مونه كوتەر كون كىلوب يتە، كونلر صالقونلار نوب يتوب، چىنلر، كوبەلەكلر ئولوب بتە ايدى. « سنتچى باباى » ايرتە نمازغە آلدانوق باروب او طروب، نىتلر ينى اوقى، نماز بتكاج اشراق نماز ينى دە بىروب، حضرتكە كىلوب، « بزگە فاتحە بىروب چقماسسىز ميكان؟ فارچق صاماۋار قوبوب طور ورمز دىب ئەيت ديگان ايدى » دىب، حضرتنى آشقە چاقرا؛ حضرتدە، چاقرا لاسىنى ئللە قاچقان بلوب طور غانغە، وعدە بىرە، « سنتچى باباى »، سوز بتكاج گنە، « حضرت، استاذ يىكە برلەن » دىب، طاغى نغىتوب ئەيتوب، « آلاى بولسە سز، حضرت، طهارت ياكار نكز دە بار كز. مین فارچقدن فاي توب سويىنچى آلیم » دىب. قزو قزو فاي توب كىتە، فاينانغان صاماۋار، ياققان مېچ برلەن

كوتە طورغان قارچغينه خبرنى سويلەب، اوزى كيينورگە طوتونا
 ايدى. اول بوكوننى اوزى كيهو بولوب كرگان وقتدە بىكەچ بولەگى
 ايندروب بىرلگان، چىكگان ياقالى كولمەكنى، آنڭ اوستندن
 بو حضرتدن الگەرىگى حضرت بىرگان قىسقە جىكلى، آلدى تىگەلەنگان
 بولسەدە آرتى اورى ياكناطورا طورغان ادرەس كازاكىنى، باشىنە
 حضرتڭ كيهوگە چىغان قزىنڭ اوغلىنى «سنت» گە او طور تىقچ
 چىرگان چىكگان كلەپوشىنى كيه ايدى. اول شول كىيىمە ماتور آيوب،
 شول كوندە ياشاروب كىتە ايدى. اول شول كوینچە حضرتلرنى
 كوتەرگە قابقا توبىنە چقا؛ كوزنى قىقلى طورغان كوزگى قوياشڭ
 يودەتووندىن صافلانور اوچون، كوز اوستىنە قولىنى قويوب،
 حضرتلرگە تابا قارارغە طوتونا ايدى. حضرتلر قابقادن چغوبرلەن،
 اول، «فارچق، فارچق!» دىب، گل يوزم ئەبىگە قچقرا، گل يوزم
 ئەبىدە مېچدەگى قىماغىنى آلفە طارتوب، صاماۋارېنە طاغى بر كومر
 سالوب، فارشى چقا ايدى. حضرتڭ سلامىنە فارشى، «سنتچى باباى»
 سلامنى آلفاچدە، گل يوزم ئەبى: «ئەي رحمت حضرتىم، استاذىكەمنى
 آلوب كىلە! كىل استاذىكەم» دىب، استاذىكەڭ آرقاسىدىن قاغا،
 «ئەي فاناتم رحمت! اولوغ باشكىنى كچى ايتوب كىلووڭ اوچون
 الله تعالى ىدى او جىمانڭ ايشكىنى آچق قىلسون! بزىڭ يارى
 يورتمزغە آياق باسقان اوچون الله تعالى حضرتلرى آلتون كەوشدىن
 سرائىلر بىر سون!» دىب ايدى. آبصطايدە، حضرتدە، «آمین!» دىب،
 اويگە كەرلر ايدى. عادتنڭ طىشندە، آبصطاي، «سنتچى باباى» دن
 قاچماينچە، حضرت برلەن برگە او طرا ايدى. شول، عادتكە،
 شرىعتكە صېمى طورغان اشنى بر تورلى نأويل ايتەر اوچون،
 حضرت، دعادن صوڭدە:

— ایبو، «سنتچی بابای»، عادتہم استاذبیکہنی آلوب یورو
 X بواہ اسہدہ گل یوزم ٹہہی کوکلی اوچون آلوب کیلدم ایندی. سزدن
 فاماسہدہ عییلہ مہ گز ایندی — دیہ ایدی. شول سوزنی اول اوتوز
 یلدن بیرلی ٹہہیتکان کیبی، گل یوزم ٹہہیدہ شول سوزگہ فارشی:
 — آی رحمت، حضرتہ! ای رحمت! بتون ایلدن آیروب،
 بزنی اوز ایتووکزگہ رحمت! سلمان فارسی حضرت شفاعتچکز
 بواسون! — دیہ ایدی. شول «سلمان فارسی» دیگان سوزنی ٹہہیتکانہ
 «سنتچی بابای» طاغی بر آزاوسوب کیتکان کیبی بولا، آنک کوزینہ
 نور کرہ، آنک یوزی طاغی یاشارہ توشہ ایدی. حضرت، اچہ
 طورغان چایدن بولہک ایتوب کیتورگان چیرک چاینی «سنتچی
 بابای» غہ «ٹولگان اوغلی عبدالرحمن ٹلوشی» دیب صوزا، آبصطای دہ
 گل یوزم ٹہہیگہدہ «ٹولگان قزم ٹلوشی» دیب، چیکگان کوکرہ کنی
 تورته ایدی. طاغی دعا باشلانا؛ گل یوزم ٹہہی:
 — اللہ تعالیٰ سزگہ اوچماح حلہ لری کیدرسون، قیامت کونی
 یوزگزنی آق قیلسون! — دیب، دعا قیلا ایدی دہ، چای مجلسی
 باشلانا؛ گل یوزم ٹہہینک میچندہ پیرہ مہ چلر، قیماقلر، قزو قزو
 چتردی باشلی ایدی. حضرت دہ، آبصطای دہ قصاتماہینچہ اچہ لر،
 آشیلر، تہ ملی سوزگہ کروب کیتوب، چینایاقلر نی صانارغہ اونوتالر،
 صاماواردہ صو بتکاچ گنہ، «طوبدق، طوبدق ایندی» دیب،
 طارنسنہ لردہ، گل یوزم ٹہہی طاغی فاینغان صوبرلہن صاماوارنی
 یاٹارتقاچ، طاغی اچہ لر ایدی. اوچنچی مرتبہ صاماوارنی یاٹارتورغہ
 حضرت دہ فارشی کیلہ ایدی، استاذبیکہدہ راضی بولمی ایدی. گل
 یوزم ٹہہی: «مینم، حضرت کایم، اچہ سم کیلہ، مین دہ سزنگ مجلسکز
 برلہن شریف» (مشرف) دیگان سوزنی شولای ٹہہیتہ ایدی) بولاسم

کیل، دیگچ، حضرت ده ده شمی، استاذبیکه ده راضی بولا؛ طاغی صاماوار کیله، طاغی گل یوزم ئه بی بر لهن برگه جای اچله، طاغی صوبترله ایدی. دورتنچی صاماوارغه حضرت گنه توگل، آبصطای ده فارشی کیله، گل یوزم ئه بی ده تیرسله نمه ینچه جای اورنینی جیوب آلا ایدی ده، سنتچی بابای، «حضرت، ارواحلر اوچون...» دیب، سوزینی ئه یتوب بتره آلاماینچه طوقتی ایدی. حضرت ده، شوندی وقته او قولا طورغان قصه آیاتلرنی او قوماینچه، «انا فتحنا» نی بتونله ای او قوب چغا، بیک اوزون ایتدروب عر بچه، فارسی فاتشدروب، دعا قیلا ایدی. «سنتچی بابای»، حضرت دعا قیلوب بترگاچ ده، ئلله فایچان حاضر لهب قویغان، پیچ بوینده فی زور بیش تیننی حضرتنک قولینه، بیش تین دیب یازسه ده، حاضر بر تین یارمغه یوری طورغان زور آنچه نیده استاذبیکه نك قولینه باصا ایدی. آنچه لر قرغان بولسه ده، حضرت ده، آبصطای ده قولندن توشورمه ینچه دعا قیلار ایدی. دعادن صوگ حضرت، عادت بوینچه، «الله تعالی اوزون عمر بیرسون، دولتکزنی کیگ قیلسون!» دهرگه اولگورمی - گل یوزم ئه بی، ئلله قایدن چغاروب، حضرتکه زور ایکی تین، آبصطایغه بر تیننی تورتوب، «پادشاه خدمتنده ئولگان اوغلم اوچون» دیب، سوزنی بتره ایدی. طاغی دعا باشلانا ایدی. شونک آرتندن گل یوزم ئه بی: «عیب ایتمه کز ایندی، صیلی آلامدم» دیه ایدی. حضرت، «بیک رحمت، بیک صیلا دك» دیب، طورا باشلاغاچ، گل یوزم ئه بی: «آش حاضرلی آلامدم ایندی، حضرت، آزغنه شور پام بار، شونی آشاب کیتکز ایندی» دیه ایدی. شونک آرتندن، طاووق اینتنده پشکان شور پا کیتره ایدی. اول بتهرگه اولگوره آلمی - فاز آباغی، بونه که سندن پشکان، چغر چغر فایناب طورا طورغان شورپالی

به‌لش آش باولقغه قویلا ایدی. شول آراده ایشک آلدینه چغوب، «سنتچی بابای» ده، زور آیاقلرده صوصلا کوته‌روب کروب، «بلکه، حضرت، یاراتورسز» دیب، حضرتلر اوچون یاساغان صوصلا سینی صوزا ایدی. به‌لش آشالا، صوصلا اچله ایدی. به‌لشنک اچی بتوب، توبی کیسلورگه یتکاچ، حضرت ده، آبصطای ده، «کیسه، کیسه» ایدی. کیسکچ توبندن ده برهر کیسهک آشیلر ایدی. اول بتوب اولگورمی - گل یوزم ئه‌بی، «حضرت، مونه بزگه دعا کنی آز قیلا سئک، بو ییل بر اورده کم قاچوب صالدی، اورده کلرم آز بولدی» دیب، پشکان اوردهک چغارا ایدی. حضرت: «سز بزنی بیگرهک سیلا دگن» دیه، آبصطای ده: «طویدق ایندی، کیره که‌س، بوزما» دیه ایدی. لکن بوزولغاچدن اورده کندن ده، کچکنه مخدوم‌گه دیب آلوب قوبلغان بو طغه باشقه، بر نرسه ده قالمی ایدی. اورده کندن صوئک، گل یوزم ئه‌بی، «بر نرسه ده حاضرلی آلمادق» دیب، یهورقه به‌لشی چغارا ایدی. طاغی «کیسه، کیسه» دیگان سوزگه قارامینچه اولده کیسله، اولده آشالوب بته ایدی. شوندن صوئک، گل یوزم ئه‌بی، «عیبله‌م‌گن ایندی، حضرت» دیب، عنر اوتنورگه طوتونا، «سنتچی بابای» ده، ئلله قایابوغالوب، شاقتی غنه زور قار بوز کوته‌روب کره ایدی. حضرت، آبصطای، طاغی: «اورنم قالمادی ایندی» دیسه لده، آشی باشلاغاچ، قار بوزنی ماقتی ماقتی، اورون قالمغانلغی اوتوتولا ایدی. شوندن صوئک، گل یوزم ئه‌بی، نی قدر صاماؤار کیترورگه تله‌سه ده، حضرت راضی بولمی، اول شول آراده قابقا تویمنه آشفه آلورغه کیلگان کشینی کورسه‌توب، «استابیکه فالسون، بز، قربان قلی آغای برله‌ن برگه، کیتیک ایندی» دیه ایدی. «قربان قلی» دیگان سوزنی حضرت اوزینه قان

آلدرغانده غنه، مخدومگه «سنت» کيسدر گانده گنه نه بتکانگه، «سنتچی بابای» طاغی کیفله نه، گل یوزم نه بی طاغی شادلانا ایدی. شوندن صوڭ، «سنتچی بابای»: «آلای بولسه، حضرت، بزگه فانه بیر ایندی، بو کون باش کون، باشلاماچی بولام» ديه ایدی. حضرت ده، قولینی کوته روب دعا قیلا ایدی ده، «سنتچی بابای» برله ن چغوب کیته ایدی. عادتده، آبصطای، گل یوزم نه بی یاننده قالوب، طاغی بر آز جای اچه، طاماغی طویغان بولسه ده، تالدق پوستق پهره مه چلر، قیماقلر، به لشاردن طاغی بر آز آوز ایته ایدی.

شول کوننی او یله دن صوڭ «سنتچی بابای» همان شول قوناچه کیمیندن چریگینی صلواة نه یتوب کاغدگه توروب، په کيسینی کوکره ک کسه سینه طغوب، کورشی مفتاح مالایینی یانینه آلوب، اشکه چغوب کیته ایدی. ایڭ اول، حضرتنڭ اوغلی بولسه، حضرتکه، آنڭ اوغلی بولمسه، موذنکه، آنده بولمسه ایلده گی حاجیگه، آنده ده بولمسه، نماز قارتی گوبه ی بابایغه، آنده ده بولمسه، باشقه بره نمازلی نیازلی قارتنڭ یورتینه بارا ایدی. آنالری کوته روب چغارا طورغان، چقماس او چون طبر چنا، طرماش طورغان زورراق مالایلرنی او بره تور او چون، اول، کسه سندن چغاروب، بر آلما بیره، آنڭ برله ن سویله شوب، آڭار چبرقی ایشوب بیرورگه ده وعده ایته ایدی. شولای ایتوب آنی اشاندروب یتکرگاچ، آڭار: «قزل اشطان، نه تی اشطان نگه مز، مونه اولچیک ئلی» دیب یاتقزاده، یاننده غیلرغه طوتارغه فوشوب، صلواة نه یتوب، «بسم الله، الله اکبر!» دیب کيسوب آلاده، آقرا، باقرا طورغان مالاینڭ جراحینه چریگینی سیبوب، چغاورغه فوشا ایدی. شول اشینی اشراب بترگاچ، قولینی یووب، طاغی صلواة نه یتوب، په کيسینی، چیر یگینی قویوب

؟ x

Kayman

x

حاضر له نوب طورغان چاي يانينه منوب او طرا، الگه ريگى «سنتلر»
 حقدنه سويلب، چاي اچه ايدى. «سنت» صدقه سيني آلوب، عادتده گى
 بر ايگمه كنى ياننده غى مالايغه كوته رتوب، اول، كوكل طنچلغى بر له ن
 اويگه قايتوب كيته، بو كوگه شونڭ بر له ن اشيني طوقناتا ايدى.
 اول شول كوننى اوز ينى بتونلغى يكتلر چه حس ايتنه، بتونلغى
 باشقه كشى بولوب كيته ايدى. يوقوسينده طنچ يوقلى، واق تويهك
 نوشده كورمى، كورسه ده بابالرن دن سلمان فارسى حضرتنى، ياكه
 سيد بطلال غازينى گنه كوره ايدى.

ايرته گيسيني اول ايرتوك چغوب كيته، كون بوي دورت -
 بيش بيرده «سنت» كيسوب، بيش - آلتى ايگمهك كوته روب
 قايتا ايدى. آشلق بولغان يللرده زور اولده شول خدمت بر ايگى
 آطنه غه بارا ايدى. شول وقتده گل بوزم ئه بينڭ اوي ايگمهك
 بر له ن، سنتچى باباينڭ كسه سى زور باقر آچه بر له ن طولا ايدى.
 «سنت» بتكاج باباى، طاغى، حال بلور ارچون، طاغى او لگى
 پور تقه بارا، طاغى، آقروب باقروب، چقماسقه تلگان مالايلرني
 چغارتوب قاراب، «مونه نه تي بولغان او غلم» ديب، آقرغان بالاغ
 طاغى چريگيني سيوب، طاغى چاي اچوب، طاغى ايگمهك آلوب،
 كيته ايدى. شولاي ايتوب، طاغى بر مرتبه يوروب چقا ايدى.
 «سنتچى باباى»، شول اشيني طهارتلى كو ينچه قيلغانغه، هر
 وقت صلواة، بسم الله بر له ن اش باشلاغانغه، بالالرنڭ جراحتلرى
 تيز بته شه، تيز توزه له ايدى. قاي وقتلرده غنه بته و ياراغنه ئه بل نوب
 كيتسه ده، چبن چركى چقانچه توزه لمى قالمى ايدى. ايڭ آتق
 «سنت» بتكاج، «سنتچى باباى» زيارت اوستينه باروب قرآن اوقى،
 حضرتكه كروب صدقه بيره، استاذ بيكه گه ديب يمش ايلته ايدى.

شوندن صوڭ، كورشيدن آط آلوب، « سنت » بولغان يورتلاردن «سنت» آشلىقى جيبوب يورى، قابچق قابچق قارا بغدادى، بوراى، آرش، صۇلى تويەب اويگە قايتا، اوى آلدينڭ بتون اوسە كلرىنى آشلىق، ان برلەن طوترا ايدى. جييلغان ايگە كنى ساتوب، قار چغينه كولمەك، آل بابالمق؛ اوزينه كولمەك، اشطان، رمضان نى قدر براق بولسەدە، « ساناولى كون اوتەر » ديب، مسجدە آوز آچدر ورغە ديب ايكى قاداق خرمة آلوب، موذنكە بېرە ايدى. شوندن صوڭ اول طاغى ايسكى طوروشى برلەن، طاغى كىلەسى يلنڭ «سنت» وقتىنى كوتو امبىدى برلەن ياشى ايدى.

شولاي ايتوب يللر اوتە، ياشلر اويلەنە، ياڭا بالالر، ياڭا «سنتلر» يتە، آنلر اوتە؛ آنلر آرتندن كىلە طورغان بووننڭ بالاسى چاغاسينه رەت يتە ايدى. ياشلر قارتايا، قارتلر ئولە، يللر اوتە ايدى. لکن بو اوتكان يللر آنڭ ياشىنى قارتايتماغان كىبى، آنڭ بيتينه ياڭا جيبيرچقلردە چغارمى وآنڭ يىلىنى طاغى بوكرەيتى ايدى. اول، دنيا اوتووینی سيزمەگان كىبى، همان الگەرىگى «سنتچى باباى» بولوب طور ايدى.

طب علمنچە معلوم، كشىنڭ تەندەگى قانينڭ قویى لغى وصيقلغى، واول قاننڭ اغووی يلنڭ فصللری برلەن بيك زور مناسبتى بار. قش كونلرنده انسانلرنڭ قانلری بورشكان، قویيلانغان حالده بولا. اول، طاملرلر بويىنچە، آقرتن غنە، هوالاتوب غنە آغا. قش كوننده بربر اعضا كیسولسە، يایسە طامر اوزولسە، قان، كاسادن آور آور چقا طورغان قویى قایماق كىبى، آقرتن غنە آغا؛ جراحت تیز بتەشە. كونلر اوزايا باشلاب قویاش كووبرەك چلنا باشلاغاچ،

اوراملردە سولر جىيلا باشلاغاچ، آدم تەننەگى قان دە، قوباش چىلىسنىڭ
 ارىگان قار كىيى، يازلا باشلى. كون جىلنغان صايون اول صىيغايە
 صىيغايە كىلە. ماى چىسلاسنە اول، تەملى طاتلى يازغى سوت كىيى
 بولا. شونىڭ اوچون اول وقتە كىشىلر اوزلر يىنى ياشارگان كىيى
 حس ايتەلر، آرقالرندىن بىك زور يوكنى طاشلاغان كىيى، يىكلە يوب
 قالالار. بووقت قان، اوزىنى اوزى، قش بويى جىيلغان بوزوق،
 ناچار قانلرنى قوا باشلى. جاى يتوب كون قزولانغان صايون قان
 صىيقلانغاندىن صىيقلانا بارا. كىشى تەننە طوراسى كىلەمەگان كىيى
 آدمنىڭ اچنە قاينى، يا كىلىشلق بىرلەن قول - باش كىسولسە، بىك
 كوب قان ئەرەم بولا. هوالر صوغايە باشلاب، ياشل ئولەنلر قراو
 كورگاچ، قان طاغى، سوت اوستىنە اوپرا طورغان قايماق كىيى،
 آقرتن غنە اوپرا، قوير باشلى. قش ياقىنلاشقان صايون آنىڭ قوير ووى
 آرتا، شونىڭ اوچون علم طب ايتەلر قان آلدر و، موگزالدر ونىڭ
 وقتلر يىنى يىلنىڭ فصلى بىرلەن نىعەين ايتەلر. ھىچ بىر وقتە، آيرىم
 بىر آور ووى بولماسە، قاننىڭ صىيقلانغان وقتەندە طامرىنى كىسوب،
 آدمنىڭ شاشقان، چىغارغە كوتوب گنە طورغان قاينى ئەرەم ايتىمىلر.
 شونىڭ كىيى اوك قش كوندە، قويرغان، اوپورغان قاننى يوقوسىدىن
 اويانوب، آنىڭ آغاطورغان يولىنى بوزمىلر، آنىڭ بوواسىنى جرمىلر.
 آنلر قان آلدر و اوچون ھەر وقت قش بويى جىيلغان ناچار،
 بوزوق قانلرنى، قاننىڭ اوزىنىڭ چىغاروب ايرىكنە نوب قالورغە
 تەلەگان ياز كونىنى اختيار ايتەلر. شول ياز كوندە كونلر جىلنوب
 يتكاچ گنە طامردن قان آلار، موگزالالار.
 يىلنىڭ فصللر يىنىڭ قاننىڭ آغويىنە، قاننىڭ قوبى لغى، صىيقلغىنە
 تائىرى بولغان كىيى، آينىڭ، كوننىڭ دە تائىرى يوق توكل. آينىڭ

طولیسندە قان طولی بولغانغە، قان آلو اوچون قورقنچسز توگل.
 قاننى طوقتاتو آور بولوب، تلەر تله مەس، كوب قان چغو احتمالی
 بار. آی نڭ باشندە ياش طامرغە اویره نوب بتمەگان قانلر چغوب
 كيتولرى احتمالی بولغانغە، طازا قاننڭ چغوب، قارت قاننڭ قالو
 شېهەسى بار. شونڭ اوچون قاننى آلدر ونى طولی آی كبتله باشلاغاچ
 موافق كورگانلر. آينڭ اون طوقزنجى، يكرمى برنجى كونلرىنى
 بيگرهك مصلحت گە صاناغانلر.

كونڭ اسمى برلەن، كونڭ وقتى برلەن دە قاننڭ آغووينڭ،
 البته مناسبتى بار. لىكن كونلر همەسى دە الله تعالى نڭ كوني بولغانغە،
 بو مناسبتلرنى تعيين ايتەرگە طب عالملرى ايرشە آلمانلر. الله
 تعالى بو سرنى آنلردن ياشرگان. شولای بولسە دە، كونلر اوچون دە
 سببلرى معلوم بولماسە دە، سەشنبە ويكشنبە كونلرنى آرتق كورگانلر.

بزنڭ «ستچی بابای»، سلمان فارسى حضرتلردن ميراث طرىقى
 برلەن «ستچىلىكنى» آلسە دە، ابو على سينا حضرتلرى طرفندن
 طب علمى، علم سيميا و علم كيميا گە اجازە آلمانغانغە، البته، طب
 علمى نڭ بو قدر نچكە لىكلرىنى بلمى ايدى. لىكن ايسە بسز،
 حسابسز يىللر حضرتلر، ملالار، مؤذنلر برلەن فاتناشو، آنلرغە
 ايسە بسز حسابسز مرتبە موگز اوپرتو، ايكسز چيكسز آنلر نڭ
 قانلرىنى آلو، آكار زور نجر به بېرگان وشول قاعدە لرگە آنى دە
 آلشدرغان ايدى. اول دە هېچ بر وقت كوز قان آلدى، قش موگز
 سالمى ايدى. اول دە هېچ بر وقت آينڭ طولیسندە موگز ينى استعمال
 ايتى، جاينڭ قز ووندە قان بالتاسىنى طامرغە صوقمى ايدى. اول دە
 هېچ بر وقتە باش كوندە، يايسە شنبە كوندە قان اشينە طوتونمى
 ايدى. اول، قان اوچون وقتىنى، كونيى ايسە بلەب، آيينى، ساعتىنى

صافلاب طور ایدی.

مونه شول کون یتده باشلاغاچ حضرت، مخدوم ارفلی، یایسه خدمتچی آرفلی «سنتچی بابای» غه، بوش کون (سهشنبه کون) فان آلورغه کرسون دیب، خبر ایتدیره ایدی. «سنتچی بابای» موگزلرینی جلی صوده قات قات یووا، فان طامرینه چابا طورغان بالتاسینی اوتکاره، موگز آستینه صوغه طورغان په کیسینی نغراق اوچلی ایدی. اول شول کون یتکاچ، طاغی، کیهو بولوب کرگانه گی کولمه کینی، کبیر حضرتدن فالغان ادرهس کامزولینی، مخدومه دن کیلگان کله پوشینی کییوب، آب آق چوپره کگه تورگان موگز سالو ئه بیرلرینی کونه روب، ایرته گی چابینی اچکاچده حضرتکه کیته ایدی حضرت آنی اوزی فارشی آلا، استاذبیکه طاسلرغه جلی صولرنی اوزی حاضرلی ایدی. حضرت، طهارت آلوب، فان آلوقندهغی حدیثلرنی اوقوب، صلواة ئه بتوب، کیلوب او طرا ایدی. «سنتچی بابای» طاغی، بسم الله ئه یتوب، صلواة ئه یتوب، حضرتنک آرت چینگه سینی بیک یومشاق غنه ایتدروب قرا ایدی ده، طاغی بر صلواة، طاغی بر بسم الله ئه یتوب، په کیسینک اوچی بر لهن چیرتورگه طوتونوا ایدی. قانلر آغوب، حضرتنک موبینه توشه باشلاغاچ، اول، موگزنی قویوب، آنک باشندهغی تیشکندن هوانی سووراده، شونک تیشکینی بابار اوچون به یله تلسگان صارق ایچه کینی یوشله توب، تیشکینی یابوب قویا ایدی ده، ایکنچی چینگه گه چیرتورگه طوتونوا، آنی ده شول یول بر لهن اشله ب، موگز او طورتاده، شونلرنک طولغانینی کوتوب طورا ایدی. شول وقتده حضرت «سنتچی بابای» دن الگه ریگی زمان حضرتلری حقنده صوراشا؛ اولده الگه ریگی کبیر حضرت، صفا حضرتلرنک فان آلدرولری حقنده، بر مرتبه تبرک کبیر حضرتنک ۶

فان آلدراغاج هوشی کیتو قصه سینیی، شوندن آبصلای مرحوم نڭ
 حضرتینه فان آلورغه رغصت بیرمه وینی سویلی ایدی. هر وقت
 شول خبر سویله نوب بتوگه موگزلر فان برله ن طولای ایدی ده، طاغی
 بسم الله، صلواة ئه یتوب، «سنتچی بابای»، موگزلرینی آقرتن غنه آلوب،
 اولدن حاضر له نگان صاووتقه سالاده، فاتق کبی فاتقان قارا فانغه
 قاراب: «سبعان الله، حضرت، کوز تيمه سون، فانگز بيك بوز ولغان،
 قاب قارا!» ديه ایدی. «سنتچی بابای» طاغی موگزنی او طور تور
 اوچون اورینی قاری، نگی، جراحترلر نڭ قایسی برسی بته شسکان
 بولسه، طاغی چالغی پچاغینڭ اوچی برله ن آرتقلى طور تقلى غه چیرته
 ایدی ده، طاغی موگزنی او طور تا، طاغی ایسکی زمان کشیاری
 حقنده سوزگه کرشه ایدی. بونسنده ده فان قارا چقسه، «سنتچی
 بابای»، «ماشالله، حضرت!» ديب، طاغی حضرت نڭ فانینڭ بوزلووی
 حقنده سویلی، حضرت ده، شول بوزوق قاننی چقاروب بترور
 اوچون، طامردن فان آلدرورغه اویلی باشلی، لکن هر وقت شول
 مسئله گه کیلگاج، «موگز صالدر و سنت بولسه ده فان آلدرو بدعت
 توگلمی» ديب، پیغمبر مز نڭ فان آلدرووی حقنه آچق روایت کورگان
 یوقغه، شبهه له نوب، طوروب، شور لکن کتاب آلوب کتاب قارا غه
 طوتونا، شونڭ حقنده روایت طابقانه ماناشوب، شوندن صولف غنه
 راضی بولا ایدی. «سنتچی بابای»، صول یا که اولڭ قولینڭ ترسه کینی
 بوکلی طورغان ییرندن قارا طامرینی طابوب، طاغی: «بسم الله!»
 ديب، صلواة ئه یتوب، بالتاسی برله ن چابا، فان چاچراب چغرب
 فانتان بولوب، توشه مگه تابا آنا باشلاغاج ده، جیز طامغه حضرت نڭ
 قولینی بورا، اوزی طاغی چقغان بر قاننڭ صونوب قارالوب فاتقانیینی
 کورگان صایون، «ماشالله، ماشا الله، حضرت، فانڭ بيك بوز ولغان

ایکان، قاب فارا! « دیب، حضرتکه سویلی؛ حضرت، شول بوزولغان فاندن قونلور اوچون، همان آغزدرغاندن آغزدرابارا ایدی. عادتته ایکی - اوچ چومچ قدر آغزسه لرده، فایسی یلدرنی حضرتنک فانی بیک بوزلوب کیتکانگه، کوبره کده آغزالر، آغارغه قویغان جیز طاس طولغاچغنه طامرنی نقلاب بهیل ب طوقتانالر ایدی. شوندن صوڭ، حضرت یونورغه طوتونا، «سنتچی بابای» قانلرنی کوته روپ چغوب، محشر کوننی آزوب طوزوب، ایهلرینی ازله ب یورمه سونلر اوچون، هر یلنی کومله طورغان، بالا - چاغاماتاشمی طورغان پوچماغنه چوقر قازی ایدی ده، صلواته یتوب کومه ایدی. شوندن صوڭ آبصطای حاضرله گان صاماوار یاننده چای اچهلر ایدی. «سنتچی بابای» حضرتکه، فانی یومشارتور اوچون، پشکان قایماق آشارغه، فانی صیقلا تور اوچون، لیمون برله ن چای اچهرگه مصلحت ایته ایدی. زمانه باشقه بولغانغه، خلق اول وقت طازا بولغانغه، حضرتکه شول قان آلدرو ناچار تاثیر ایتمی ایدی. لکن کوب وقتده شول قان آلو آکار ثلله نیندی فائده لی بولوب، یکل یتوبده یبهرمی ایدی. اول کونلرنی بر آز باشی یتیل نوب یورسه ده، اول بیک تیز الگهر یگی حالینه کره، آزغنده قوتی کیموگانینی سیزمی ایدی. قان آلغاندن صوڭ هوشی کیتوب یغلور، فلانلر، حضرت برله ن هیچ بولمی ایدی. چایدن صوڭ «سنتچی بابای» دعا قیلوب طوروب، چاپگهر حمت اوقی، حضرتده مشقتله نووینه رحمت اوقوب، «سنتچی بابای» غه برهر بوله ک بیره ایدی. «سنتچی بابای» نڭ مشقتله نووی «برضاء الله تعالی» بولغان کبی، حضرتنکده بیرووی «برضاء الله تعالی» ایدی. بو بیروولر، آلور، حاضرگی، بز نڭ زمانده غی کبی، دوکتورغه، یایسه آکوشیرکه غه بیرو کبی، اش حق

توله و توگل، بولهك بیر و ایدی. شونڭ اوچون کوب وقت حضرت «ستچی بابای» غه آقچه بیرمه ینجه، یه بر - ایکی گنه بوغان کولهك بیره، یایسه بوندن دورت گنه پل ئلك آلتغان چیتکینی طوتدرا، یایسه احمدی حاجی بولهك ایتدروب حج مبارکدن آلوب فایتقان **مسواک** شریفنی بیره ایدی. «ستچی بابای» بونلرناڭ همه سینیه ده **بیک** زور راضیلق برلن آلسه ده، مسواک شریف گه آنڭ کیفی طاغی کوبرهك کیله ایدی. اول آنی گل یوزم نه بیگه فایتوب ماقناتقان کبی، بیک صاقلاب غنه طوتا، آنی میچ یاننده غی ایڭ قدرلی بیرگه قویا ایدی.

«ستچی بابای» نڭ بو بهیره می ده اوتوب کیتنه، اول طاغی ایسکی کیمیلرنی کیمیوب، ایسکی طورمش برلن یاشی باشلی ایدی. اول وقتده جدیدی، قدیمی، گازیتی - مهزیتی، دوماسی - بوماسی یوق؛ اول وقتده مکتب، مدرسه مسئلهسی، نل مسئلهسی، ملالر، یاشلر مسئلهسی یوق ایدی. هر مسئله حل قیلنغان، هر آغومغه یول بیلگوله نگان ایدی. هر کشینڭ وظیفهسی بر برسینکندن آیرلغان ایدی. یاڭا اش، یاڭا خبر یوق ایدی. آنڭ یونلغی ده حس ایتلمی، آنڭ کیره کلگی ده سیزلمی ایدی. طورمش همه بیرده بر فورما آلتغان، شول فورماسندن بارا، شول آلتغان کبتشنده، جایگی چیلنسز کوننی آش یاولق کبی، تب تیگز آغا طورغان ایدل کبی آغا ایدی. آڭار فارشی طورغان بوا یوق، آنڭ آغومبنی تیرسکه سورورگه تله گان هوالی جیلده یوق ایدی. طن یدی، طنچ ایدی؛ طنچاڭنڭ اوچی یوق ایدی.

شول طنلقده عمر اوتوب کیلگانده، شول طنلقنڭ اوچی، توبی کورمه گانده، بر کوننی ایرته برلن حضرت یوقلاب یانقانده،

« سنتچی بابای » ایشکنی قاغوب حضرتنی اویاتندی. قانتر اغان،
قاوشاغان طاووشی برلن، بابای:

— حضرت، حضرت، قارچق آوروب کیتندی. «یس» اوقورغه

رحیم ایتمه سسگمی؟ - دیدی. حضرت، «سنتچی بابای» نی یواتوب،

«ان شأ الله کیچهر، صوق تیگاندر» دیسه ده، کوکلندن، چننده،

فورقوب کیتندی. تیزگنه طهارتله نوب، بابای برلن کیتندی. گل

یوزم ئه بینی یافدن یافغه بهرله، صوغلا طورغان، «الله، الله!» دیب

اگفر اشا طورغان ره ورشده طابدی. بیک اخلاص برلن «یس» نی اوقودی؛

بیک اوزون ایتدروب دعا قیلدی. «سنتچی بابای» نی طاغی یواتوب،

چغوب کیتندی. قایتوب یئو برلن صاماوار برلن کوتوب طور

طورغان استابیکه گه حالنی سویله گاج، اولده فورقدی. اول، چایینی

اچهر - اچمه س، حج شریفدن کیلگان، بالار آوزلاندرورغه

طوتولا طورغان خرمنی آلوب، کچکنه گنه صاوتقه، پشکان فایماق

صالوب، حال بلورگه کیتندی. کورشی عادل ئه بی برلن برگه صاماوار

قویوب، مه تر وشکده اچرتدی. صلواة شریف اوقوب، خرمنده

آوز ایتدردی. اوزیده دعا قیلوب اوشکروب، گل یوزم ئه بینی

ره تلب یا تقدی. اویله طهارتی برلن حضرت ناریلکه گه زغفران

برلن آیات شفاده یازوب بیهردی. کورشی خاتونلری برلن

آبصطای، گل یوزم ئه بینی طهارتله نروب، آنی ده اچردی. لکن

گل یوزم ئه بی یگله بیهردی. اول ایکندی نمازینی تیمم برلن گنه،

حضرتنک رخصتی وفتواسی برلن اوطور بغه اوقی آلسده، آخشام

نمازینی بتونله ی قیلا آلمادی. اول، باشینی کوتره آلماینچه، قای

وقت ایسسز، عالسز بولوب کیتکانگه، «سنتچی بابای»، باشینه جیباغان

بوزوق قانلرنی چغارور اوچون، قان آلمانچی ده بولدی. لکن

شوندی زوراشنی اشلوده، کونی، آبی طوغری کیلمه پنجه، گناهی بولماس اوچون، آخشامدن صوڭ حضرتنی کوروب صورادی. جاپنڭ اسسی آبی بولغانقه، حضرت، باشد انوق، «بارامی، فان نڭ صیقلانغان چاغی» دیب، رغصت بیرمهدی. بابای بیک یوده تکانگه، «طاغی بر بر روایت بولماسی، کتابده بر بر فیل وقال بولماسی، یار اوینه روایت یوقی» دیب، بیک اوزاق کتاب قاراسده، آلدرونڭ فائده سینه هیچ بر دلیل طابا آلمادی.

حضرت یستونمازینه طهارت آلوب بترورگه اولگورمه دی.

«سنتچی بابای» کیلوب، یغلاغان طاوش برلن:

— حضرت، بیک آورآیدی، تلدن فالدی - دیدی. حضرت، آنڭ آورآیونده، تلدن فالونده اوزینی عیبلی ایتوب حس ایتکان کبی بولغانقه، تیز تیز کیتوب کینیدی. آبصطایدی طاغی بر آز ززم، کبیکان اینجیر، ایمبیر آلوب، آنڭ آرتندن فالمادی.

«یس» نی حضرت نی قدر اخلاص برلن اوقوسه ده، آبصطایدی نی قدر اخلاص برلن، شول دار ولری، برلن دار ولارغه طرشه ده، گل یوزم ئه بی برسینده قبا آلمادی. اول کوچکه کوچکه گنه بر ایکی طامچی ززم صووینه باشقه برسینده یوتا آلمادی. کورشینڭ مرفوعه ئه بی، عادلئه بیگه تونلرگه فالدروب، حضرت برلن آبصطای قایتوب کیتدیلمر.

لکن ایرته برلن طاڭ آثار - آنماس «سنتچی بابای»

کیلوب، حضرتلرنی اویاتوب:

— قارچق دنیانی قویدی! — دیدی.

«سنتچی بابای» شول سوزنی ئه یتکانده همده ایرته برلن مسجدده، نمازدن صوڭ خلققه: «جهامت، قارچق دنیانی طاشلاغان

ایدی، قبر فاز ورغه یاردم ایتشسه گزله» دیگانده طاووشنده، قیلانشنده
ئله نیندی قایغولیلق بلنمه دی. قیلنشلرنده حتی بر بهیره مگه حاضرله نو
کبی ئله نرسه در سیزلیدی.

بتون اول قبر فاز ورغه کیتیدی. بتون اول خاتونی گل
یوزم ئه بینک اوستینه جییلدی لر. ایرته گی چاینی اچکاچوک آبصطای ده
کتاب سویله رگه کیتیدی. بیک اوزون ایتدروب، ئولم حقنده، قبر
عدابی حقنده، اوجماح، تموغ حقنده کتاب سویله گاننک صوکنده، گل
یوزم ئه بیگه اوزی کفن کیتیدی. قارت مؤذن خاتونی، صوفو یوب،
اوزی گل یوزم ئه بینی بودی. حج بیرندن کیلگان مریم آنا
چاچینی (خرمه آغاچینک مونچالاسینی) زمزم صووینه اوزی مانوب
پوروب، کفننی تکریدی.

جنازده اولگوردی. بتون اولنک قارتلری تهلیلگه جییلدی.
ل یوزم ئه بینک ئله قایچان حاضرله ب قویلغان اون ایکی طاسته اللری
تهلیلگه اوله شلیدی؛ کفننی به یلرگه قویلغان قزل باشلی اوچ سولگیسی
حضرتلرگه بیرلیدی. صاندغندن چقان ایلی باش بره تین یارملقلر،
یکرمی بیش باش اوچ تینکلر جییلغانلرغه طار اتلیدی. مسجد یانینه
جییلغان دورت - بیش یوز کشی جنازه سنی اوقوب، اوز اتلیدی.
جمعه غه قدر کولوب بتوب، حضرتلر «سنجی بابای» نك اوینده
آقتق فاتحه نی ده قیلدی لر. جمعه نمازندن صوگ حضرت بتون مسجددن
هول نمازی ده اوقوتلیدی. «سنجی بابای» بارسنده ده بیک نئق قیلنوب،
اوزینک قایغیلی لغینی آرتق سبزدرمه دی، یه سیز نه دی، جمعه دن چغوغه،
اول، حضرتلر برله ن آشقده باردی. آنده ده شاقنی آشادی، اچدی.
مونه اویننه قایتوب کیتیدی. ئله نی قدر کورش قارچقلری
رله ن طولغان قنفر مایی ایسلی اوی، آنی، بردن باشینه صوفغان

كېيى قبول ايتتى. اول، ايشكنى آچوب كرو بىرلەن، شول قنفر مايبى ايسى بورونغه كرو بىرلەن، قارچىنىڭ، گل يوزمىنىڭ، شول، اوزى بىرلەن ايللى، آلتەش، بتمش يىل ياشاگان قارچىنىڭ يوقلغىنى، آنڭ طاغى بىر مرتبە فايتىمى طورغان يىرگە كىتكانلىكىنى، آنڭ ئولگانىنى بىلدى. اول شوندىغى صاندىق اوستىنە اوطروب، بىك اوزاق دعا قىلورغە طوتوندى. آنڭ قارت يوزىدىن ملدىر ملدىر ياش آغارغە طوتوندى. اول بىك اوزاق دعا قىلوب، «بارب، قارچىنى عفو ايت، گناھلرىنى كىچىر!» دىب، يوزىنى صىپايدى. شونڭ بىرلەن اول اوزىنىڭ كوز ياشلرىنى دە تاملارغە تەلەسە دە، ياشلر طوقتامادى. اول، آنڭ ئولووينە اشناغان كېيى، اوينڭ بتون يىرلرىنى قاراب بتردى؛ بىر كىنى دە بولا آلمادى. باقچەسىنە چقىدى. آندە دە بىر اثر، علامت كورمەدى.

اول شونلارنىڭ ھەمەسىنە اشانوب، اويىنە كروب اوطورورغە اولگورمەدى، ايشكنىڭ طىشى ياغندە ئىل نرسە طوماشا باشلادى. اول، «گل يوزم ئەيىنىڭ روھى كىلدى» دىب، قورقوب كىتوب ايشكنى آچدى. اوزلرىنىڭ سوزى مەچىلىرى كىلوب كىردى. اول، «مەو، مەو!» دىب، ئىلى آندە باروب، ئىلى بوندە كىلوب، ئىل نرسە از لەب يورى باشلادى. بىك اوزاق ماتاشقاننىڭ سوڭىندە، اول، «سنتچى باباي» نڭ ياتىنە كىلدى دە كوزىنە قاراب: «مەر-و!» دىنى. «سنتچى باباي» مەچىنىڭ شول قچىرووندىە آبرم آچق: «ئەبى قايدە؟» دىگان سوزنى آڭلادى. «سنتچى باباي» نڭ قاتقان كوزىدىن طاغى ياش آغارغە طوتوندى. اول، مەچى بىرلەن سوبىلەشورگە طوتونوب: — ئەبىنىڭ ئولى، ئولى. اوچماقچە كىتتى، دعا قىل — دىدى.

مەچى، ئىللە نرسە آڭلاغان كىبى، طاغى: «مە-و-وا» دېدى.
 «سنتچى باباى» غە قارچى تۈسى - شول مەچى بىك پاقىن
 كىبى تۈيلىدى. اول، آنڭ ساووتىنە سوت سالىدى. لىكن مەچى،
 برەرگنە قابوب قاراسەدە، آشامادى.

«سنتچى باباى» مەچىنىڭ دە قاىغىغانىنى كورۇب، شۈندىن
 قوتلور اوچون، يورتقە چىقىدى. آنڭ كوزىنە، برسى آرتلى برسى
 تزلوب، آنا اوردە كىڭ كامانداسى آستىدە منوب كىلە طورغان
 اوردەكلر كورنىدى. اول، آنلرنى آشانور اوچون، آنلرغە ئە بىلرى
 ئۈلگىنىنى بىلدرمەس اوچون، اوى آلدندىن يارما آلۇب چىقوب،
 سىبمە كىچى بولدى. بونى كورگاچ اوردەكلر طاغى: «بەق، بەق!..»
 دىپەرگە تۈتۈنلەر. «سنتچى باباى» بونلرنڭ بافلد اولرنىدەدە «ئەبى
 قايدە؟» دىگان سوزنى آڭلادى. شول اويدىن قوتلور اوچون
 اول قابقا تۈبىنە نابا چىغارغە اولگورمەدى - حضرتنڭ اوغلى كىلوب،
 آنى چاى اچەرگە چاقروب آلۇب كىتىدى.

آندەدە بر بويدىن گل يوزم ئەبى سويلەنسەدە، استاذىكە نڭ
 تەملى چاينى اچوب، طاتلى آشلىرىنى آشاپ، «سنتچى باباى»
 آزرارق كوڭلىنى يواندى.

اول، اىكىندى نمازىنى اوقوب، اويىنە قايتدى. زور موگزلى
 قارت كىچە آنى قىقروب فارسى آلدى. اول آنڭ موگز آراسىنى
 قاشىدى، آنى سويدى. لىكن كىچە جىلەينە سوت طوتروب قايتقانغە،
 «ساوگزا» دىب، ئە بىسىنە قىقرا باشلادى. «سنتچى باباى» طاغى
 چدى آلمادى: طاغى كوزندن ياش آقدى. مونە كورشى كىلۈنى كىلوب
 كىچەنى ساوارغە تۈتۈندى. كىچە ساودر ماسقە نلە مەسەدە، بىك يەمسىز
 طاوش برلەن: «مىنىم سۈتمى اورلىلر، مىنىم سۈتمى طاليلر؛ ئەبى،

كېل!« دېگان كېي، قچقرووندىن طوقمامادى.

«سنتچى باباى» آخشام نمازىنە بارور اوچون طهارة آلورغە قومغان از لەرگە طوتوندى. قومغان نىڭ يېرىندە بولماوى، طاغى آنىڭ ايسىنە قارچىنى توشوردى. يىستوگە قدر اول يالغز قرآن اوقوب، دعاً قىلوب اوتكەردى. يىستو نمازىنى اوقوب، عمرندە جايمەگان اورىنى اوزى جايوب ياتدى. لىكن توشەك، ياستىق آكار يات كوردى؛ اول اورون قاتى طويولدى. اوپى، شول «سنتچى باباى» اويەلەنگاندىن بېرلى طورغان اوپى اوزىنىڭ توگل، كىشىنى كېي سېزدى. اول، بلىگان بتون دعالىرىنى اوقوب، يوقلارغە تەلەدى. طاغى يانندە قارچى يوقلغى آنى اوياتدى. اول بىك اوزاق اويلادى؛ اوزىنىڭ ياشلىكىدىن آلوب بوكونگى كونگە قدر اويلادى. كون بوپى بوروب آرغان تەن آرووينە باش آرووى دە قاتشىدى. اول يوقوغە كېتە باشلادى. مونە كچە قچقردى. آنىڭ قچقرووندى باباى طاغى ئەبىنى صاغنونى آڭلادى. طاغى يوقو قاچدى؛ طاغى اويلار، طاغى قايقولر...

مونە طاڭ ياقىنلاشدى. «سنتچى باباى» يوقوغە كېتىدى، يوقى، آنسى معلوم توگل، - اول آب آق كولىمە كىن، كولوب گنە، گل يوزم ئەبىنىڭ: «فارت، نمازدن فالاسڭ!» دېگان طاووشىنى ايشتىدى، توسىنى كوردى. اول، سېكروب طوروب، «الحمد لله، اهل جنتدن اېكان» دېب، يان يانغە قارارغە طوتوندى. چىندە نماز وقى بىك يىتكانىنى سىزوب، طوروب طهارة آلوب، نمازغە كىتدى. نمازدن سوڭ حضرتكە توشىنى سويلەدى. حضرت:

— اوجماق اهلندىن اېكان - دېب، طاغى باباينى كېفەلەندردى. لىكن اويگە قايتقچ، اول طاغى يالغزلىق حس ايتدى؛ طاغى آنى

شول كىڭ، زور اوى قىصا، ايزه باشلادى. اول، اوينده او طورا آلماينچە، قابقا توبندە، كورشيلر ياننده بائچەدە طورا باشلادى. كىچ بىرلن همان يالغز يوقلارغە اوپرەنمەدى. شول يالغزاقنڭ ايزووينە حيلە طابا آلمايدى.

بىر تونى «سنتچى باباى»، ئللە نىندى يەمسز توشلر كوروب، اويانوب كىتدى. بىتون تە نىنڭ طوڭقانينى كوروب، بورغانينە طاغى بىرلنوبرەك ياندى. لىكن نى قىلنسىدە آرقاسىنى چلتە آلمايدى. اول ئەيلەندى، بەيلەندى، اورنىنى توزەندى، لىكن آرقاسى چلنمادى. اولى يوقوغە كىتكان كىي بولدى، طاغى آرقاسى طوڭوب اوياندى. طاغى قالغىدى، طاغى اوياندى. مونه آرقاسىنىڭ طوڭقانينى بلوب، يارتى يوقو، يارتى اويابو كوينچە: «فارچق، فارچق! ... آرقانى چلت!» دىدى. اوزىنىڭ طاووشىنى اوزى اىشتوب، اويانوب كىتدى. شول طاووشدن قورقوب، يوقوسى قاچدى. طاغى كوڭلىنە گل يوزم ئەيىنىڭ ئولووى، آنڭ، مرحوم، هر وقت «سنتچى باباى» نڭ آرقاسىنى چلتوب يوقلاتووى ايسىنە توشدى. شول راحت كونلر نى ايسىنە توشروب، آنڭ آرقاسى طاغى طوڭا باشلادى. اول طاغى گل يوزم ئەيى حقتدە اويلارغە طوتوندى. اويلى اويلى، نىچكىدر، «طاغى اويلە نورگە» دىگان فكر باشىنە كىلوب كىردى. الگەرى اول شول فكر نى باشىدن تاشلاماقچى بولسەدە، لىكن اوى، بىزگە كىي، آنى تاشلامادى. آرقانڭ طوڭووى شول فكرگە قوت بىردى. اول مینوت صايون قوتلەنە، «اويلە نورگە كىرەك، اويلە نورگە كىرەك» دىب، اويلى باشلادى. بىك اوزاق يوقلى آلماينچە اويلاپ طورغاننڭ صوڭندە، اول اويلەنو فكرىنە كىلدى. كىلدى گنە توگل، شول

برلەن بىك عقللى كورنووى، طاغى آنلرنى اول فكدردن قايتاردى. «سنتچى باباى» الگهرى ياوچى بولورغە حضرتنى يايىسە استاذىبىكەنى قوشىسەدە، باباى نىڭ كوڭلى بىك يوغار يىدن بولغانغە، تورلى چىلەر / طابوب، حتى حضرت ايسكى اوليالرنىڭ اوزلرى اوچون اوزلرى ياوچى بولولرىنى سويلەب، اوزىنە بارونى مصلحت ايتىدى.

باباى دە، شول سوزنى فلاغىنە ئلوب، بىلگان دعالرىنى اوقوب، كوڭلىنە اياڭ ياراغان ايسكى موذن خاتونىنە تابا كىتدى. موذن خاتونى - آبصطاپنىڭ يتكان اوغللىرى بارلىغىنى دە خاطرینە كىتورمەبىنچە، موذن خاتونىنىڭ كىه وگە بارورغە تلهو، تله مەوینى دە اويلا ماينچە، طوب طوغرى باروب كرددى. «سنتچى باباى» نى كورگاچدە موذن خاتونىنىڭ اوغللىرىنىڭ اوغللىرى چرچر كىلوب، «كىسە، كىسە» دىب، قاچشىدىلر. آنلر آرتىدىن قىزلى دە، «كىسە، كىسە» دىب پوچماقلىرغە پوصدىلر. موذن خاتونىنىڭ يالغىزغە قالووينى غنىمەت بلوب، «سنتچى باباى» طوغرىدىن طوغرى سوز سالدى. قارت استاذىبىكە الگهرى ايسى كىتسەدە، «سنتچى باباى» نى آزرارقىلغە يكلەيگاندر آخرى دىب، «اوطور، اوطور» دىب، سوزنى باشقىغە بورورغە تلهدى؛ لىكن قارت همان اوز سوزىدىن قايتماغانغە، «الحمد لله، فقيرتوگلمن: آرشم دە بار، كچە مە بىك سوتلى، بويل «سنت» دە شافقى كوب» دىب، اوزىنىڭ ياخشى ياقلىرىنى سويلەب طورغانغە، بونىڭ چىلاب يورووينى آڭلادى هم دە، «رحمت!» دىدى دە، نىچىك ايتدروب: باباينى، ئللە باشقىچە مى ئەيتورگە آبدراب طوروب: — مېنىم اول فكدرم يوق. ايرم مرھومگە وعدە بىردم. بالالارمە اوسدى. مونە شونلرنىڭ بالالرىنى تىرىبە قىلوب ھەر اونكە رەم ايندى. — دىدى. «سنتچى باباى» طاغى اوزىنىڭ سلەمان فارسى نىسلەندىن

ایکانینی ده سویله نسه ده، اول ده تأثیر ایتمه دی. «سنتچی بابای»، یاصالغان چاینی ده اچمه ینچه، چغوب کیتدی، چقغان وقتده کوکلنده بر تورلی خورلانو، آچو کیلو حسی بولسه ده، شول استاذ بیکه نڭ سوز قایتاروی «سنتچی بابای» نڭ بعض پلانلرینی بوزسه ده، اول، اورامده اوپلی اوپلی اول فکر برلن ده کیلشوب، توبه ن اوچه تکرمه نهچی فخرینڭ خاتونینه کیتدی. ایلی، ایلی بیشلر ده گی تکرمه نهچی خاتونینڭ بورتده چبشلر آشاتقان پیرینه طوغری کیلوب، حال احوال صوراشوب، یانینه او طور دی؛ سوزنی بیک اوزاقلاب، چیتدن کیتروب طور ماینچه، طوغریدن طوغری:

— میگلو صفا، مین سیگا یاوچیلقغه کیلدم — دیدی. شول سوزنی ایشتکانننگی خاتوننڭ طاووقلر، ئەته چلرنی قوارغه طوتقان چبغی قولندن توشدی. شو نیغنه کوتوب طورغان طاووقلر، ئەته چلر یابرلوب آلوب، چبشلرنڭ آزغینی آشارغه طوتوندیلر. نگی آبدراب، قاتوب طورغاننڭ سوکنده، باباینڭ طوقتامی سویله گان سوزلرندن الگه ری آنڭ یگگله یووبینه حکم ایتدی. بارا طور اول فکرندن ده قایتدی؛ لکننی دیب جواب بیرورگه ده، نیچک قایتاروب یبه رورگه ده سوز طابا آلمادی. اوپلی توشهرگه وقت کوبرهک یاصار اوچون، «اوپور، حاضر کیلم» دیب، لاپاس آستینه جایگان اوروغنه کورسه تدی؛ اوزی بازغه توشوب، قایماقلی قاتق آل ب چغوب، باباینڭ آلدینه قویدی. بابای نڭ آشی آشی سوزنده دوام ایتکانینی ده کوروب، فارچق، نیچک شول یه مسز سوزنی بترورگه یول ازله رگه طوتوندی. اول، موذن خاتونی کبی:

— اوغلم، فزم یئکان؛ ایر تریبه قیلورلق حالم یوق — دیدی.
«سنتچی بابای»، بوکار طاغی، آنده طورمش طورمش توگل — اوجماح

ايكانلىكىنى سويلەسەدە، آخردن غنە اوزىنىڭ سلەمان فارسى نىسلىكىن
ايكانلىكىنى آڭلاتوب، قىامت كوني سلەمان فارسى نىڭ شفاعتى بىر لەن
اوجماقە كر ومعلوم ايكانلىكىنى بلدرسەدە، فار چق، ئەيتكان سوز ندىن
قايمەدى.

«سنتچى باباي» نىڭ شاقنى آچورى كيلوب، چغوب كيتدى. اول
حاضر آرى ياقەغنى قزنده طورا طورغان سولكچى فار چقنى
صورارغە كيتدى. لىكن سولكچى فار چقنىڭ طاسما تل فرى باباينىڭ
سوزىنى ايشتكاج اوڭ باباينى قذر سز لەب قذر سز لەب تير گەر گە طوتوندى.
آندن دە باباي بىر جلى سوز ايشته آلماي نچە، كوبدن توگل گنە
ايرندن آيرلوب قايتقان قرقنى ايللىلى بىر خاتوننىڭ انيسپنە طوغرى
كيتدى. خاتوننىڭ كيلونى، آرتق طاماقدن قوتلور او چون: «سنتچى
باباي» نىڭ سوزىنى بىك بىلەسەدە، انيسى قارشى بىر سوز دە ئەيتمەسەدە،
فار چق اوزى ياقن دە كيلمەدى.

«سنتچى باباي» يول بويندە طوغرى كيلگان طاغى بىر نچە
بىر گە كر وب، ھمە بىردن جلى سوز آلا آلماي نچە اميد سز اويپنە
قايندى. ايرتە گيسون دە شونىڭ آرتندن يورسەدە طاغى اميدلى
سوز ايشتمەدى، لىكن بونلرنىڭ بىرىك باباينىڭ اسسى سىنى سوند رەدى.
كىرىس نچە، آڭداردە شول فىكرنى قوئلەندىرگاندىن قوئلەندىردى.
اول كورشى اوللردن صوراشدىرغالى باشلادى. كورشى فار چقلرىنە
قارتلرىنە اوزىنە فار چق طابارغە اوتندى.

مونه كيلوب كيلوب فار چقلر دىلەر گە طوتوندىنر. قايسى
اول اولدە، قايسى بو اولدە؛ بىك ھىبەت، بىك ياش، فلان، دىب
ماقتادىلر. بيش - آلتى سوئال بىر لەن بو فار چقلرنىڭ ھەسەمنىڭ دە
طورورغە اورنى يوق، فقير، قارت، ضعيف، اشكە ياراماغان

ایکانلکلرینی آکلارغه ممکن بولسه ده، «سنتچی بابای» اویله نو اوی آرفاسنده آندی اشلرنی اونوتوب بترگانگه، آندی کیره کهس اش برلن وقت اوتکرمه دی. قارچقارنڭ همه سیننی یارانندی، همه سیننه راضی بولدی. لکن برسی ئله نیگه کوکلینه کو بره ک اوخشاغان توسلی بولدی.

باش قدانڭ سوزی برلن کیلو ونده ده شبهه بولماغانغه، اول بلطرقی «سنت» دن فالغان ایکی فابچق آرشنی ساتوب، کورشیدن آط آلوب، تگی ادرهس کامزولنی کییوب، کورشی اولغه ده کیتدی. قارچق کوکلگه بیگوک طولوب بتمه سه ده، «ایت یوقده اوپکه طانسق» دیگانچه بابای راضی بولدی. حضرتلرده چاقرلدی، نگاهه اوقولدی. بوندن سوکغیسینی بابای نی قدر اولگی طویینه اوخشاتورغه تله سه ده، اوخشامادی: قارچق برلن سویلرگه سوز طابلمادی؛ طاباسه، ئله نیگه، اول قدر قزق بولمادی. سلمان فارسینی قارچق آکلامادی، قارچقنڭ جب چرله ووندن بابای بر لذة آلا آلمادی. قارچقنڭ فرداشلرینه قوناقه باروده اولگی کبی کوکلی چقمادی، کیچ اوتکرونڭ ده معنی سی الگه ریگیچه بولمادی. بابای، شونلرنی آکلاسه ده، «هونه اوز اویمه کیلگاج گل یوزم کبی اوک بولور، آنڭ ئولگانی سیزامه سه» دیب، کوکلینی یواندی.

ایرته گیسون قارچقنڭ آغاچ صاندغینی، بر قومغانینی آر با آرتینه به یله ب، قارچقنڭ طاووق یوندن یصالغان یاصتغینی آستقه سالوب، قارچقنی یانینه اوطورتوب، بابای طوی توشوردی. بتون شرطلری طولسون اوچون، اول، طاووق صویوب بیروب، قارچقینه آش حاضر لهرگه قوشدی. اوزی کیتندن دوگیسینی، یمشیننی آلوب قایتوب، حضرتلردن ایکندیگه قدر فاتحه قیلوب چغارغه وعده آلدی.

وقت يتدى، حضرتلر كېلدى، آش اولگوردى. فرآندن
 صوڭ باباى بولمەدن آلوب شورپا بېردى. شورپانڭ اوستىدە
 يوزروب يورى طورغان پشمەگان صوغانلر بابايغە ئلل نىگە مېتىسز
 كېى طويلىدى. حضرتلرنڭ سوزى برلەن اول اوزى دە اوطوردى.
 مونە آش باشلاندى. گل يوزم ئەيىنڭ شورپاسىنى طاباقنڭ تويىنە
 قدر آشى طورغان حضرتلر برەر قابچادە قاشقنى قويدىلر. باباى
 شېھەلەندى، بسم الله ئەيتوب آشنى قابدى. طوزسز، بروچسز،
 چى صوغانلى، «ايدل صوى ايللى باطمان» ايتىروب پشورلگان
 شول آش آز آزغە قوصدرمادى. اول، خلقنى قىتاب، طاغى بر
 ايكى قابسەدە، آرتق اوندىك، قاشقىنى سوزادە آلمادى. آش آلىدى؛
 بەلش چىدى، اوستى آچلدى. كىر پىچ توسلى قاتقان يارماغە موذن
 نى قدر شورپا سېمىسەدە، اول اريمەدى. تويىنە قدر آشالوب
 بىمەگانگە، موذن تويىنى كېمەدى دە. مونە طونورغان طاووق؛
 اول، طوب اچىنە طوتروب دشمان عسكرىنە آتوب، آنڭ كرىپوستىنى
 واتارغە ياصاغان كېى قاتورلغان؛ كېسلىگىچ پھورقەر بلە كېى
 يالتراب طورالر؛ طوزلىلغىدن آوزغە قابارلىق توگل. اولغە بولسە
 يارار ايدى، اچى ئەر چلوب بىمەگان: قابرغا توبىندە ئلل نى قدر
 قانلى بلچراق نرسەلر قالغان. «سنتچى باباى» فايىباب طورغان
 ساماۋارنى كورسەدە، طاغى مسقل بولماس اوچون:

— حضرتلر، شونڭ برلەن تمام — ديدى.

«سنتچى باباى» حضرتلرنڭ «الله خېرلى عمر بېرسون، تېگىزلىك
 برلەن عمر اوتكەورگە يازسون!» دېگان دھالرىنى ايشتسەدە،
 كوكلندىن گل يوزم ئەبى كېتمەدى. اول، شول تەمسز آشلر،
 شول، خلق آلدندە مسقل ايتكان قارچق — گل يوزم ئەيىنڭ

بد دعاسی دیب اشانغانغه، اویینه کبری فایتما ینچه، زیارتگه کیتدی. بیک اوزاق قرآن اوقودی، بیک اوزاق دعا قیلدی. کوکلی بر آز اورنینه اوطوروب، اول اویینه فایتدی. بایاغی آشلرنک بوش طاباق — صاووتلری یاننده، قاینانغان صاماوار آلدنده فارچغینی یمشلهب چای اچکان کوینچه طابدی. اول آنک یانینه اوطوروب، چای اچه باشلادی. آنک بر صوم آلمش تینگه آغان چاپندن دگت ایسی، ئله نرسه ته می سیزنوب، اول آزغنه سیکروب طورمادی: — نیک بو قدر ته مسز؟ آشک کیلشمه گان ایدی؛ حضرتلر برده آشامادیلر. مینم مرحوم فارچق زماننده بر طامچی آش قالمی ایدی — دیدی.

فارچق، بیک زوراش برلن مشغول کبی، چای اچوونده دوام ایتدی. قارتقه قارشى بر سوز دهشمه ینچه، کچه سوتی آلوب کروپ چایینه صالوب اچه باشلادی. «سنتچی بابای» نك ئله نیچه یللدن بیرلی اویره نگان عادتلرینه التفات ایتمه ینچه اوزی تل گانچه قیلنا طورغان شول ذاتسز فارچق آنی جیره ندردی. اول «نماز یتدی» دیب، طهارتکجه صوصوراب آلدی. نی کوزی برلن کورسون، قومغاننده لاکشه ار یوزوب یوری! اول، طاغی آچولانوب، تشینی قصب:

— قازاننی پاک طوتماغان اویده برکت بولمی — دیب، پاکلرگه قوشوب، نمازغه کیتدی. کیچ برلن اول طاغی فارچغینی کچه سوتی برلن بهلش نوبلری آشانغان وقتده اوچراندی. آکار آچووی کیلوی بتمه دی — اول، صاماوار یانینه بیک زور بر طاباق بهرنگی کیتروب قویوب آشارغه طوتوندی. بابای شول آشاو قازانندن ئله نی قدر جیره ندی. ایکنچی چاپنیکگه چاپینی

اوزى پشروب، برەر چىنايىق چاى اچوب ياتدى. لىكن فار چىقنىڭ
مش، مش يوقلاوندن جىرەنوب، اول طاڭ آلدىنە قدر يوقوغە
كىنە آلمادى. آنڭ طوگۈۈى دە اونوتلدى.

ايكى آطنە وقت اوتمەدى - گل يوزم ئەيىنىڭ نارىيى
اونوتولغان كوندن بىرلى كرتىكن تىرىلدى بوزولدى. آنڭ زمانە سىنە
صارى گەرەبە كىي يالترى طورغان ايدەنلەر، مدرسە ئەچىلگى
حالينى آلدى. «آگلىسى پىيالا» دن ياسالغان كىي يالترى طورغان
تارىلكەلەر - اوڭماغان خاتوننىڭ آل - يابىقى تۈسىنە كىردى. ئەبى
زمانە سىندە يوزندە آللى گۈللى قوياش اوينى طورغان ساماۋارى
قازان تۈبى كىي قاندى. چىنايىقلارنىڭ طوتقالرى، چاينىكنىڭ قاقچاچلرى
مانقا مالايىنىڭ بورنى تۈسلى بولدى. ئەبى زمانە سىندە پىختە ايتوب
چىيلوب قويلغان مىندەرلەر اورىندە فار چىقنىڭ سەلەمەللىرى اوستىرەلە
باشلادى. كۈز ياقىنلاشقان بولسە دە، ئىللە قايدىن ئىللە نى قدر چىيىن
طولدى. آنلەر «ژو-ۋا..» ايتوب طوروب چايگە، آشقە توشوب
باباينى جىرەندىرگان كىي، بتون دىۋارلارنى، سولگىلەر، سالفىتىلارنى
بىلچراتورغە طوتۇندىلەر. «سنتچى باباى»، سىلكنچىك فىخىرلەر اويندە گنە
وچراتقان صاصى ايسى بتون اوينى طوتۇردى.

يورط اچىندە دە الگەرىگى نظام وانتظام بىدى. ئەبى زمانە سىندە
يەۋرەقىسى بار چاقىدە قىلداپ خىر بىرە طورغان، سالىب بىترگاننىڭ
صوڭىندە بىك اوزونلاب قىتلىداپ بىلدەرە طورغان «قاراقلاق»، «چوار»،
اوپا تۈبى طاۋوقلردە قايسى قاچوب سالا باشلادىلەر، قايسى چىتكە
كىتىدىلەر. ھەر كۈننى كىيچ بىرلەن كىتۈرگانندە اويدە بولا طورغان
ئوردەكلەر، قازلردە صو بويندە طوزلوب قونا باشلادىلەر. كىچە دە،
ئەبى بىرلەن باباينى اون بىل آشاتقان، اون بىل آنلرغە كىچە نىكەللىرى،

كچه بهر نلرى اوسدرگان كچده اوز گهردى: آنڭده سوتى آز آيدى،
صيقلاندى. بتون قشقه يتەر ديب طورغان بهر نىڭ يار تىسى
كۆز كرمەس بورون بتدى. بتون قشقه ديب، باباينڭ حاضر لېت
قويغان اوطونى الە گوب گنە قالدى.

شونلرڭ هيچ بىرى دە «سنتچى باباى» غە ياخشى تاثير ايتمەدى.
اول، قارچق برلەن اور شىماسا دە، طالاشماسا دە، شول آز وقتدە،
الە گهرىگى، تارىخىز وقتندە اوتكەرگان عمرندن قارتايدى. آنڭ
يىلى طاغى بو كورەيدى، چاچينڭ آغى ئلە نيندى يەمسز آغە
ئەورلدى. اول اوزون اوزون «اوف، اوف، ...» ايتىروب سولى
باشلادى. لىكن شونلرڭ بارسىك قارچقى گل يوزم ئە بينڭ خاطر يىنى
قالدىغان اوچون الله تعالى طرفندن يەرسىگان بلا ديب اشانغانغە،
شول قضاغە صبر ايتدى. بتون عمر يىنى اويندە، يورتندە اوتكەرگان
«سنتچى باباى» ايكى آطنە دە اويندن، يورتندن بيزدى: يارتى
وقتىنى مسجەدە، يارتى وقتىنى اورامدە اوزدرا باشلادى؛ مەمكىن قدر
اويدە آشاماسقە، اچمەسكە، اويدە اوطورماسقە طرشا باشلادى.
اول، اوياسىنى بلچراتقان فاز كىبى، ايرتە دن كىچكە قدر اويىنە
كرورگە قورقغان كىبى، اويى تيرەسندە ئە يلەنە باشلادى. آنڭ
بتون راغى، طنچلغى بتدى. اول هر كوننى، كوگلىنى بو اتور اوچون،
قارچقينڭ قىرىنە باروب، قرآن اوقورغە طوتوندى. قىر يانندە بىك
اوزاق اوطروب، هر كوننى، قارچقى برلەن برگە اوتكەرگان عمرلر يىنى
اويلارغە طوتوندى. هر كوننى، قارچقى بو كون گنە ئولسىگان كىبى
بولوب، يىغلامىنچە قايتا آلمادى.

مونه بر كوننى قارچقينڭ زيارتى آزاراق باصلغان كىبى بولدى
ايرتە گىسون باباى، بالتا، كورەك آلوب كىلوب، ياڭا چىرەم
« سنتچى باباى »

برلەن اوستینی یابدی. طاغی بر کوننی بارغاندە ئەبینگ زیارتی
 یانندە بر بوزاو یاتقاننی کوروب، بابای قبر تیرەسینی طوتارغە
 اویلادی. هر کوننی اویدن آقرتن غنە آغاچلر طاقتالر طاشوب،
 زیارت تیرەسینی چەوردی. لکن آخرینە یتکاندە گنە بر - ایکی
 طاقتا بتمە گانگە، بتمە پنچە فالدی. بابای ایرتە گیسون، کوب
 اویلاب طور ماینچە، جیل قابقاسندن سوتوب آلوب، اشلەب بتدی.
 شول قویمانگ قاداقلوینی دورتەر، بېشەر مرتبە فاقدی. آلایدە
 اش بئکچ اویلاب طوروب، اوستینە آغاچ اوطورتورغە توشوندی.
 باقچە سندنغی، کشی بویلق، توگەرە کله نوب کیلە طورغان قایننی
 اوطورتورغە اویلاب، الگەری ایکی کون بیک هیبت ایتدروب
 اورون حاضرلەدی. آندن صوگ، قایننگ طامرینی کیسمە ینچە
 آلور اوچون، یراقدن ایتدروب فازوب آلورغە بر - ایکی کون
 وقت اونکەردی اولدە بتدی، آغاچدە اوطورتدی. آغاچ، اوطورتوب
 بترگاچدە، آقرتن غنە ایسکان جیل برلەن اییلوب، صغلوب، موگ غنە
 طاوش چغارا باشلادی. بابای شونی کوروب، شادلانوب کیتدی؛
 آغاچنگ ذکرینی ایشتکان کبی، موکایوب طگلاب اوطوردی.
 شوندن صوگ هر کوننی کیچ برلەن آغاچقە صو کیتروب سیبونی
 عادت ایتدی.

مونه بر کوننی باباینگ موکایوب غنە صو سیبوب فایتقانینی
 استاذ بیکە کوروب، مالای یوکورتوب، چای اچەرگە بوروب کرتدی.
 اول، استاذ بیکە دن اویالغان کبی، طاغی بوکەرە بېرەگ گنە کیلوب
 کردی. استاذ بیکەنگ تەملی چایی، هیبت آچی کومەچی، بالی،
 آگار طاغی قار چغینی ایسینە توشوردی. اول، ئللە نیچە کون چای
 اچمەگان کشی کبی، بیک تەملیلەب تەملیلەب اچدی. اچە اچە بر

آز كىفى دە كىلىدى. لىكن شول چاى، شول آچلغان ساماۋار، شول يالتراب طوراً طورغان چىناياقلر، طاغى آكار قارچغىنى ايسىنە توشوردى. استاذىبىكە دە، حضرت دە، باباينىڭ يارتى مەرىنى زىارت دە اوتكەرگاندىن، باباينىڭ قارچغىنى راضى توگلككىنى بىلگانىگە، الگەرى گل يوزم ئەبىنى سويلەپ قارتنىڭ جىراحتىنى آچەساقە تەسەلر دە، استاذىبىكە، ئلە نىچەك:

— قارچىڭ ايسە نىمى؟ نىشلەپ طوراً؟ — دىدى. « سنتچى باباى»، ايك آورتا طورغان يىرىنە سوققان كىشى كىمى، بىردىن چىرايلىرىنى سىدى، قاشىنى چاندى. ئلە نرسە گە بىك زور كوچى صرف قىلاباشلادى، لىكن قارتلىق كوزىدىن ياشى آغاباشلادى. باباى قىچقروب يىغلاپ يىبەردى:

— سويلەمە، استاذىبىكە، قارچىق بىدەئاسى... دىپ، يىغلاپ، قايقوسىنى تىشىدى. بەرم بەرم بتون قايقوسىنى سويلەپ بىرگاچ، باباى آزارلىق بىكلەيۇب كىتىدى. آخردىن، حضرت بىرلەن، بويلنىڭ «سنتى» طوغرى پىسندە دە سويلەشدى. بىك اخلاص بىرلەن قىرقىچى، يوزىچى مرتبە ئولم حاللارنىن، منكر، نكىر كىلورنىن، قىرغىن بىنن، اوجىاح نىمىلرنىن صوراشدى. آخردىن غنە، قورقوب غنە:

— حضرت، ترك كىشىگە قىر قازورغە يارىمى؟ — دىپ، حضرتىن فتوا صورادى. حضرت ئلە نىندى بىر اوليانىڭ اوز قىرىنى اوزى قازووينى سويلەگاچ، بىك زور بىر مسئلە حل قىلغان كىمى شادلانوب، قايتوب كىتىدى.

ايرتە گىسون اول، قارچغىنىڭ آياق اوچىندە يىر طاوب، آقرتىن غنە اشكە باشلادى. شوندىن سوڭ ھەر كوننى كىلوب، قارچغىنە قرآن اوقوب، قاينىنە سو سىبۇب بىرگاچ دە بىسم اللە، صلوا ئەبتوب،

فازورغه باشلادی. آقرتن غنه ایتدروب، ته ملی نرسه آشاغانده آز قابوب آشاغان کشی کبی ایتدروب، آز آزغنه فازیدی. لکن، نی قدر آز فازبسه ده، کون اونکان صایون تیره نلهب، صاری بالچقغه کیلوب یتدی. پاجوج مأجوج دن بابای بیک قورققانغه، صاری بالچقدن تیره نگه نوشدی. مونه اش حد گه یتدی. . .

اول، او یله نمازندن صوڭ طهارتی قصر توسلی کبی طویلغانغه، اویگه قایتوب طهارتله نوب بارورغه اویلاب، اویگه تابا بورولدی. کورشی یورته کوزگی آط کتوی بیرورگه جییلغان جیون یانینه کیلوب سلام بیروب، مسجد قارتلری برلن سویله شوب، آقرتنغنه اویینه یونه لدی. ایشکنی آچدی. تور باشنده قارچغینڭ بهره نگی آرچوب او طورغانینی کوردی. کوزی قارچقنڭ قولنده غی بلچرانوب بتکان په کیگه نوشدی. آنڭ قولنده «سنت» په کیسی ایکانینی کوروب، الگهری قاتوب قالدی، — آخردن اول جنله نگان کبی بولدی: چقور ورغه، باقور ورغه طوتوندی، قولی برلن بهر روب بیر روب، په کینی آلدی، اوزی چقور وب یغلارغه طوتوندی. آگار ئل قایدن کوچ کردی. چقور وب چقور وب تیر گرگه، قولی برلن بوتانورغه باشلادی:
— چق اویمدن، بد بخت، چق اویمدن! سلمان فارسی په کیسی،

سلمان فارسی په کیسی! نی دیورمن! قیامت کوننی نی جواب بیرور من! دیب، یغلارغه، قارچقنڭ، قولینه اوپراغان صاندغینی، قومغانینی، یاصتغینی یورته ارغتورغه طوتوندی، طاغی چقردی طاغی باقردی، طاغی یغلادی. جلان چاقغان کشی کبی، قایا بارورغه بلمه دی، یغلاب اورامغه چقدی. کورشیدگی خلقغه، «جماعت، جماعت» دیب، بیک قاتی ایتدروب چقرا باشلادی. بتون جیون، اوط فلان بار دیب، بابایغه تابا آشقدی. بابای:

— مونه، جماعت، حضرت سلمان فارسی په کیسی!... یتیمش
مک مسلماننځ «سنت» گه اوپورتلغان په کیسی!.. حضرت آفصاق
تیموردن قالغان په کی اول!...

اول شول سوزنی ته یتکانده اوینه نورتوب کورسهندي:
— شول په کی برهن، حضرت سلمان فارسی په کیسی برهن
بهرهنگی آرچی!... دیدی ده طاغی یغلارغه طوتوندی. خلق باباینی
تورلیچه باصدرورغه تلهسهده، بابای همان قزغاندن قزدی. اول
بتونلهی تیلورگان کبی بولدی. اول، اوینه تابا باروب، یورندهغی
قارچغینی کوروب:

— کیت، شیطان!.. گناه شوملغی، ابلیس سیدگی، یهری
طاشلانغی، کوزیمه کورنمه!.. طلاق سین، طلاق سین!.. —
دیب قچقردی. خلق طاغی باباینی باصدرورغه تلهسهده، اول قچقروب
یغلارغه طوتوندی. طاغی تهیل نوب قاراب، قارچقنځ یورت اورطهسنه
طورغانینی کوروب، تیزدن سیکروب طوروب:

— ئلی کیتمه دی، شیطان! دجال! یاچوج ماجوج فیلا! - دیب،
باروب قازق آلوب، صوغارغه کوتهردی. برکشی، باباینی قوچاقلاب
آلوب، صوغودن صافلی آلدی. قارچق اورامغه چغوب قاچدی.
بابای آنځ آرتندن یاصتغینی، صاندغینی، قوهغانینی، طوب اویناغان
مالای کبی، برسی آرتندن برسینی ارغتا باشلادی. اول طاغی
یغلادی، طاغی:

— سلمان فارسی، شفاعت فیلا! قارچغم بد دعاسی، قارچغم
بد دعاسی!... — دیب، خلقه فایغوسینی آکلانورغه طوتوندی.
لکن تگی قارچق طاغی یورتنه کورورگه اولگوره
آلهادی — اول طاغی سیکروب طوروب، قازقنی کوتهردی. بو

یولی صوغار غه ده اولگوردی، لکن فارچق فاجوب اولگوردی.
 اول طاغی قزدی، طاغی قچقرا باشلادی. قولندهغی په کیسینی قصب،
 طاغی ئلله نیلر سویلهرگه طوتوندی. قارتلر آنی باصدرور اوچون
 تورلی سوزلر سویلهرگه طوتوندیلر. اول برسینیده ایشتهمدی.
 مونه بردن آنڭ قب قزل بیٹی آغاردی. اول قالترا نا باشلادی.
 آب آق بولوب، آوزندن کوبگی آغوب، هوشسز بولوب یغلدی.
 حضرت کیلوب قرآن اوقوغاندن صوڭ آنڭ هوشی کیلسه ده تلی
 آچلمادی. په کینی نی قدر آلورغه نلهسه لرده قولندن اچقندر مادی.
 حضرت کیلگاچ، اول، کوزی برله ن ئلله نرسه از له نه باشلادی، قوناقلر
 ئلله نرسه ئه یتورگه تلدی، لکن ئه یته آلمادی. اوچنچی کوننی
 حضرت قرآن اوقوب بتروب یاننده اوطوروب طورغاند، «ئه تی، قوناقلر
 کیلیدی!» دیب، ئه تیسینی چاقروب مخدوم کیلوب کردی. بابایناڭ
 کوزی نورلاندی؛ اول کولگان کبی بولدی؛ ئلله نرسه ئه یتورگه
 تله گانی بلندی، کوزی برله ن مخدومنی چاقرغان کبی بولدی. مخدوم
 آقرتن غنه ئه تیسینی یانینه کیلیدی. بابای، طاغی، کوزینه ئلله نیندی
 معنی لر چقاروب، قولینی سلکته باشلادی. مڭ بلا برله ن قولینی
 کونته روب، مخدومگه تابا تورندی. همه کشیگه مخدومگه په کیسینی،
 اوزنچه، ایڭ قییمتلی بولغان میراثندن - سلمان فارسی په کیسینی بیر ورگه
 تله وینی آڭلاندی. مخدوم آبدراب قالدی؛ حضرت آلورغه قوشدی.
 آلدی. بابایناڭ یوزینه کوله چک چقدی. اول ئلله نیگه شادلانغان
 کبی بولدی. طاغی بیک آورا یوب، «الله!..» دیدی ده ئولدی.
 اوزی قازیغان قبرگه ایرته گیسون بتون اول جییلوب کومدی.
 کورش قارتی آنڭ اوستینه ده قاین ایلتوب اوطورتدی. ایکی
 قاین هر برسی برله ن بهرله بهرله، سویله شه سویله شه اوسه باشلادیلر.

awpall

كۆزگى باغهورلى جىلدە اوينىڭ صلاحانى ايزرەب، اولدە يەرلدى. اوصال صيپرلر، قاناونى يەرۈب، باقچەغە كرۈب يورگانگە، توتەلر، باقچەلردە كشىلىكەن چقدى. قزل مىلەشلرنى جيار اوچون بتون اورام مالايلىرى مىلەشنىڭ بوتاقلىرىنى صندروب بترگانگە، اولدە ايكنچى يلنى يافراق، يارمادى. قورىدى.

بر - ايكى - اوچ يلدىن «سنتچى باباي» نىڭ يورتى اورنىدە طورمش علامتىدىن بر نرسەدە قالمايدى. لىكن زيارتدەگى ايكى قارتايغان، چرىگان، بىكان قارتلرنىڭ اوستىنە آب آق طوزلى يەم ياشل يافراقلى ياش ايكى قاين اوسدى. آنلر زور آيدى، بيوكلەندى، توگەرەكلەندى؛ طاوشلى، طنلى، كشىلر آكلامى طورغان طورمش برلەن ياشى باشلادىلر.

بر طورەش بتدى، بر طورمش باشلاندى...

